

OPPIMATERIAALEJA

PUHEENVUOROJA 83

RAPORTTEJA

TUTKIMUKSIA

Salli Rantanen

TUTKINTO NOPEAMMIN?

Opiskelijoiden käsityksiä opintoja
hidastavista ja nopeuttavista tekijöistä

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPPIMATERIAALEJA

PUHEENVUOROJA 83

RAPORTTEJA

TUTKIMUKSIA

Salli Rantanen

TUTKINTO NOPEAMMIN?

Opiskelijoiden käsityksiä opintoja
hidastavista ja nopeuttavista tekijöistä

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN
PUHEENVUOROJA 83

Turun ammattikorkeakoulu
Turku 2014

ISBN 978-952-216-513-8 (painettu)

ISSN 1457-7941 (painettu)

Painopaikka: Suomen yliopistopaino – Juvenes Print Oy, Tampere 2014

ISBN 978-952-216-514-5 (pdf)

ISSN 1459-7756 (elektroninen)

Jakelu: <http://loki.turkuamk.fi>

SISÄLTÖ

ESIPUHE	4
1 JOHDANTO	5
2 KORKEAKOULUOPISKELIJOIDEN OPINTOJEN ETENEMINEN	7
2.1 Opintojen pitkittyminen Suomessa ja siihen vaikuttavat tekijät	7
2.2 Korkeakoulun mahdollisuudet edistää opintojen läpäisyä	9
3 OPINTOJEN PITKITTÄMINEN TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA	10
3.1 Opiskelu Turun ammattikorkeakoulussa	10
3.2 Opintojen pitkittyminen Turun ammattikorkeakoulussa	11
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
4.1 Opiskelijoiden läpäisykysely	13
4.2 Aineiston käsittely ja sen pohjalta muodostetut teemat	13
4.3 Kyselyyn vastanneet opiskelijat	16
5 TULOKSET	18
5.1 Opintojen rakenteeseen ja järjestämiseen liittyvät asiat	20
5.2 Joustavuuteen ja läsnäolopakkoon liittyvät asiat	27
5.3 Ohjaukseen ja tuensaantiin liittyvät asiat	29
5.4 Opetukseen ja opetusmenetelmiin liittyvät asiat	32
6 YHTEENVETO JA POHDINTA	35
LÄHTEET	39

ESIPUHE

Ammattikorkeakoulujen nykyinen tulosperustainen rahoitusmalli oli pitkälti muotoutunut lukuvuoden 2012–2013 käynnistyessä. Tuolloin oli tiedossa, että ammattikorkeakoulun rahoitus tulee määräytymään vuodesta 2014 lukien suurelta osin suoritettujen tutkintojen sekä opintojen etenemisen perusteella. Uusi merkittävä rahoitusperuste oli vähintään 55 opintopistettä vuodessa suorittaneiden opiskelijoiden lukumäärä. Rahoitusmallista ja sen elementeistä tuli korkeakoulujohdon puheenvuorojen ykkösteema ja vakioaihe. Vähitellen keskustelu levisi henkilöstön keskuuteen ja eteni pohdintaan siitä, millaisia keinoja toiminnan tehostamiseen voidaan löytää.

Tutkinnon suorittaminen – samoin kuin opintojen suorittaminen 55 opintopisteen vuosivauhdilla – riippuu viime kädessä opiskelijoiden opiskelutyön aktiivisuudesta. Turun ammattikorkeakoulun laaturyhmässä nähtiin hyödylliseksi selvittää opiskelijoiden omia käsityksiä opintojen etenemisestä. Syyskuussa 2012 tehtiin kaikille opiskelijoille ns. ”läpäisykysely”, jonka tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden käsityksiä opintojen ja opetuksen järjestelyihin liittyvistä opintoja hidastavista ja nopeuttavista tekijöistä. Kyselyyn sisältyvien väittämien tulokset samoin kuin avoimet sanalliset vastaukset analysoitiin erikseen kussakin opetuksen yksikössä ja käsiteltiin työseminaareissa syksyllä 2012.

Läpäisykyselyn laajaan aineistoon oli mahdollisuus syventyä tutkimuksellisesti vuoden 2013 lopulla. Kasvustutieteen kandidaatti Salli Rantanen käsitteli yli 3 100 vastausta kattavan laadullisen aineiston ja kirjoitti käsillä olevan ansiokkaan tutkimusraportin. Raportti tarkentaa aiempaa kuvaa opintojen etenemisen kipukohdista ja opintoprosessien kehittämistarpeista.

Turussa 13.8.2014

Ismo Kantola
kehitysjohtaja
Turun ammattikorkeakoulu

I JOHDANTO

Nuorten opintojen pitkittyminen ja hidas siirtyminen työelämään ovat keskeisiä koulutuspolitiikan huolenaiheita. Valmistumisaikojen lyhentämisen vaatimus osana tehokkuuden pyrkimystä on ollut jatkuvaa ja toistuvaa erityisesti 1960-luvulta lähtien, ja keskustelu on ollut vilkasta jo vuosikymmenien ajan. (Merenluoto 2009, 27.) Opintojen läpäisyn tehostaminen on myös ajankohtainen aihe korkeakoulujen toiminnan kannalta. Ammattikorkeakoulujen uusi rahoitusmalli painottaa tuloksellisuutta ja opiskelijoiden opintopistetuoittavuutta, sillä rahoituksen pääasiallisena perustana ovat jatkossa suoritettut ammattikorkeakoulututkinnot ja 55 opintopistettä vuodessa suorittaneiden lukumäärä.

Ammattikorkeakouluopiskelijoista noin 25 prosenttia etenee opinnoissaan tavoiteaikataulua hitaammin (ks. esim. Saarenmaa 2010). Aikaisempien tutkimusten mukaan opintojen pitkittymiseen vaikuttaa muun muassa opiskelijoiden opiskelun aikainen työnteko, opiskelumotivaation puute, perhetilanne ja hyvinvointiin liittyvät asiat (Saarenmaa ym. 2010; Liimatainen ym. 2010). Eri­tyisesti opintojen aikainen työnteko on nähty ongelmallisena asiana opintojen pitkittymisen kannalta.

Opintojen hidastumista voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Kun yhteiskunnan kannalta huoli kohdistuu työvoimapulaan, korkeakouluinstituution huolenaiheena on esimerkiksi korkeakoulun rahoitus. Yksilön näkökulmas­ta opintojen pitkittyminen ei näyttäydy välttämättä ongelmallisena asiana, sillä opintojen pitkittyminen saattaa kertoa oman asiantuntijuuden kehittymisestä ja tiedon hankkimisesta tulevaa työelämää varten. Opinnot saattavat venyä esimerkiksi siksi, että opiskelijat tiedostavat työelämässä vaaditun osaamisen omalta opiskelualalta ja pyrkivät keräämään arvokasta työkokemusta jo opiskeluaikana. (Komonen 2001.)

Koska opintojen läpäisyn tehostaminen on erittäin ajankohtainen aihe myös korkeakoulujen toiminnan kannalta, olisi erittäin tärkeää kiinnittää huomio­ta opiskelijoiden käsityksiin niistä asioista, jotka hidastavat heidän opintojaan. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden käsityksiä sellai­ista opintojen ja opetuksen järjestelyistä, jotka opiskelijoiden mukaan ovat hi­dastaneet heidän opintojaan ja toisaalta mahdollistaneet tai mahdollistaisivat nopeamman etenemisen. Tutkimuksen aineistona käytettiin Turun ammatti­korkeakoulussa tehtyä opintojen läpäisykyselyä, joka toteutettiin vuoden 2012 syksyllä. Läpäisykyselyyn vastasi yhteensä 3 125 opiskelijaa ja vastausprosentti

oli 40. Läpäisykyselystä tarkastellaan kahta avointa kysymystä, joiden vastaukset on analysoitu ja teemoitettu eri aihealueisiin. Tutkimuksen tavoitteena on saada konkreettisia kehitysehdotuksia opintojen läpäisyn parantamiseksi Turun ammattikorkeakoulussa.

2 KORKEAKOULUOPISKELIJOIDEN OPINTOJEN ETENEMINEN

2.1 OPINTOJEN PITKITTÄMINEN SUOMESSA JA SIIHEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Suomessa korkeakoulusta valmistutaan suhteelliseen myöhään. Ylempi korkeakoulututkinto suoritetaan Suomessa keskimäärin 27-vuotiaana ja ammattikorkeakoulututkinto 25-vuotiaana. Opintojen pitkittymisestä onkin käyty jo vuosikausia vilkasta julkista keskustelua. 2000-luvun poliittisessa keskustelussa usein toistuva teema on ollut työurien pidentäminen. Työurien pidentämisen kannalta ongelmana on pidetty erityisesti korkeakouluopintojen aloittamisen viivästyistä ja opintojen pitkittymistä. (Vanttaja 2012, 291.) Työelämään siirtyminen nykyistä aikaisemmin onkin kansallinen tavoite, joka näkyy muun muassa Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa (KESU) vuosille 2011–2016. Suunnitelman mukaan korkeakoulujen tulee lisäksi nostaa opetuksen ja ohjauksen tasoa sekä parantaa tutkintojen läpäisyä (OKM 2011).

Eurostudent IV -tutkimuksen mukaan kolmanneksella suomalaisista korkeakouluopiskelijoista opinnot ovat edenneet heidän omia tavoitteitaan hitaammin. Yliopisto-opiskelijoista 42 prosenttia ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 25 prosenttia ilmoitti opiskelleensa tavoitteitaan hitaammin. Yleiset syyt hitaaseen etenemiseen olivat työssäkäynti, elämäntilanne ja erilaiset henkilökohtaiset syyt. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintoja oli hidastanut erityisesti heikko opiskelumotivaatio tai kokemus väärällä alalla opiskelusta. (Saarenmaa ym. 2010, 50.) Myös muissa tutkimuksissa on saatu samanlaisia tuloksia korkeakouluopiskelijoiden opintojen pitkittymisen syistä. Esimerkiksi Oulun yliopiston Valtti-hankkeen mukaan ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opiskelijoiden opiskelumotivaatiota ja sitoutumista opiskeluun laskivat erityisesti työssäkäynti, mutta myös opetusjärjestelyt, epämääräiset opintojen suorittamista koskevat tehtävänannot, huono ohjauksen saatavuus, opiskelijan heikot opiskelu- ja arjenhallintataidot sekä vaikeudet tietyissä oppiaineissa. (Liimatainen ym. 2010, 11–13, 21.)

Korkeakouluopintojen pitkittymisen on arvioitu johtuvan erityisesti opiskelijoiden opiskelunaikaisesta työssäkäynnistä (Kalima 2011; Rautopuro & Korhonen 2011). Erityisesti omaan alaan liittymätön ansiotyö on nähty haitalliseksi (Vanttaja 2012, 292). Tutkimustulokset opiskelunaikaisen työssäkäynnin vaikutuksista valmistumisnopeuteen ovat kuitenkin jossain määrin ristiriitaisia. Vanttajan (2012, 292) mukaan opiskelijoiden työssäkäynnistä voi olla sekä etua että hait-

taa sen mukaan, mistä näkökulmasta asiaa halutaan tarkastella. Korkeakoulun kannalta opiskelijoiden työssäkäynti aiheuttaa ongelmia opintojen järjestelyihin, mutta opiskelijoiden kannalta työnteko ei ole kuitenkaan välttämättä negatiivinen asia. Opetusministeriön teettämien selvitysten mukaan opiskelijat kokevat, että työkokemus vahvistaa opiskelumotivaatiota ja edistää opiskelijan valmistumisen jälkeisiä työmahdollisuuksia. (Opetusministeriö 2003, 20.) Kurri (2006) toteaaakin, että opiskelijoiden alaan liittyvän ansiotyön tekeminen saattaa jopa lisätä opiskelijoiden opiskelumotivaatiota ja opiskelijoiden työllistymistä opintojen jälkeen, mutta ansiotyön tekemisellä pelkästään taloudellisten syiden vuoksi on päinvastainen vaikutus (Kurri 2006, 13–16). Lukukausien aikainen ansiotyö on kuitenkin monille opiskelijoille välttämätöntä, sillä opintoraha ja asumistuki eivät riitä kattamaan elinkustannuksia (Opetusministeriö 2003, 20). Lisäksi opiskelijat ovat myös joustava työvoima työmarkkinoilla, jota voi olla vaikea korvata (Vanttaja 2012, 293).

Opiskelunaikaisen työnteon lisäksi opintojen pitkittymiseen on todettu vaikuttavan ainakin opiskelijoiden perhetilanne sekä terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat (Saarenmaa ym. 2010, 50; Mäkinen & Annala 2011, 66–67). Lisäksi suomalainen koulutuspolitiikka on vuosikymmenten ajan mahdollistanut pitkät opiskeluaikat. Maksuton koulutus ja opintososiaaliset edut ovat mahdollistaneet sen, että opinnoissa viihdytään pitkään sen sijaan, että pyrittäisiin nopeasti työelämään. Toisaalta työelämän epävakaisuus, töiden saannin epävarmuus ja päätkätyöt eivät houkuttele opiskelijoita valmistumaan koulutuksestaan. (Huhtanen 2012, 41; Merenluoto 2011.)

Kolehmainen (2002, 8) mukaan ongelmana on myös korkeakoulujen markkinointi. Korkeakoulujen aloituspaikkojen suuri määrä suhteessa ikäluokan kokoon on pannut oppilaitokset kilpailemaan keskenään opiskelijoista, mikä on johtanut markkinoinnin lisääntymiseen. Lisääntynyt markkinointi saattaa puolestaan tuottaa vääriä mielikuvia tulevasta opiskelualasta, mikä puolestaan vaikuttaa myöhemmin opiskelutyytyväisyyteen ja koulutukseen sitoutumiseen. Opiskelijoiden opintojen pitkittymiseen ja keskeyttämiseen vaikuttaa myös opiskelijoiden mahdollinen epävarmuus opiskelupaikkaa hakiessa lukion tai ammattikoulun jälkeen. Etenkin lukiolaisilla ns. ”pakkohaku” ja pelko työmarkkinatuen menetyksestä voi aiheuttaa päättymisen sellaiselle alalle, jossa opiskelijalla ei ole motivaatiota suorittaa tutkintoa loppuun saakka. Tutkimusten mukaan varmuus oikeasta koulutus-alasta ja sitoutuminen opiskeluun ovatkin parhaita opinnoissa pysymisen ennustajia. (Rautopuro & Väisänen 2002, 6–7.)

Lisäksi tulee huomioida, ettei opintojen pitkittyminen ole välttämättä ainoastaan negatiivinen asia. Komonen (2001, 225) toteaa, että vaikka koulutusinstituution näkökulmasta opintojen keskeyttämisen on ajateltu johtuvan epäonnistuneista valinnoista ja keskeyttämiseen johtanut opiskelu on ollut hukkaan valunutta aikaa, ei tämä välttämättä merkitse epäonnistumista nuorelle. Nuoren oman elämän kannalta opiskelu voi olla kokeilevien valintojen, itsearviointin ja kypsytymisen aikaa, jonka kuluessa syntyy motivaatiota tuleville ammatinvalin-

nan ratkaisuille. Opiskelijoiden korkeakouluopinnot saattavat venyä esimerkiksi siksi, että opiskelijat tiedostavat työelämässä vaaditun osaamisen omalta opiskelualalta ja opiskelijat pyrkivät keräämään arvokasta työkokemusta jo opiskeluaikana. Vaikka pitkällä opiskeluajoilla näyttäisi siis korkeakoulun kannalta olevan kyse huonosta tuloksesta, saattaa tämä yksilön kannalta merkitä uutta positiivista suuntaa elämällä ja uralla (Mäkinen ym. 2011, 8).

2.2 KORKEAKOULUN MAHDOLLISUUDET EDISTÄÄ OPINTOJEN LÄPÄISYÄ

Kuinka opintojen läpäisyä sitten voitaisiin korkeakouluissa tehostaa? Kalima (2011) listaa väitöstutkimuksessaan opintojen nopeuttamisen keinoiksi muun muassa opintojärjestelmän joustavuuden lisäämisen, opinto-ohjauksen kehittämisen sekä oppimisympäristön parantamisen. Myös Honkosen (2002, 56) mukaan opiskelijoiden keskeyttämiset ovat pääosin korkeakoulun itsensä aikaansaannosta. Hänen mukaansa koulutusrakenteista tulisi tehdä aidosti joustavampia ja ihmisten todellisuuteen paremmin sopivia.

Kolehmainen (2002, 8) mukaan opintojen edistämisen sijaan tulisi puhua pikemminkin oppimisen edistämisestä. Oppilaitoksen tuloksellisuuden kannalta on tietenkin merkityksellistä opiskelijoiden tutkintojen määrä ja suoritusnopeus, mutta oppijan ja tulevien työnantajien kannalta olennaista on kuitenkin se, mitä opitaan. Hänen mukaansa oppimisen edistämisessä tärkeintä on opiskelijan motivaatio ja halu käydä käsiksi opiskeltavaan asiaan. Opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat edellyttävät opetukseen ja kurssien suoritus tapoihin monimuotoisuutta ja joustavuutta. Hän pohtii esimerkiksi verkko-opiskelua hyvänä oppimisen yhtenä muotona, mutta korostaa että muitakin vaihtoehtoja tarvitaan.

Suuri osa opintojen keskeytymisestä tai pitkittymisestä johtuu myös syistä, joihin oppilaitos ei voi vaikuttaa. Tästä huolimatta on paljon niitä opiskelijoita, joiden opiskelussa koulun tuki on erittäin tarpeellista. Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat hyvin heterogeeninen opiskelijaryhmä. Opiskelijat tulevat usein erilaisista lähtökohdista ja heillä voi olla takanaan lukio- tai ammattikoulututkinto. Koska ammattikorkeakouluopiskelijoiden taustat voivat vaihdella suuresti, ovat myös opiskelijoiden kokemukset esimerkiksi ohjauksen tarpeesta erilaisia. Siekisen ja Rautopuron (2012, 33) mukaan kiinnittämällä huomiota opetuksen ja ohjauksen laatuun ja määrään sekä erilaisissa elämäntilanteissa olevien opiskelijoiden opiskelun mahdollistamiseen päästään tilanteeseen, jossa kaikki voittavat; opinnot edistyvät ja opiskelijoiden hyvinvointi lisääntyy. Kolehmainen (2002, 9) mukaan voidaankin puhua turhista keskeytymisistä ja pitkittymisistä silloin, kun se johtuu siitä, että oppilaitos ei ole kantanut vastuutaan ja paneutunut vakavasti koulutuksen tehokkuuteen ja laatuun.

3 OPINTOJEN PITKITTYMINEN TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

3.1 OPISKELU TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Turun ammattikorkeakoulu on yksi Suomen suurimmista monialaisista ammattikorkeakouluista. Sen toiminta-ajatuksena on antaa monialaista korkeakouluopetusta sekä harjoittaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Visiona on olla arvostettu kansainvälisesti korkeatasoinen ja innovaatioita tukeva korkeakoulu, joka lisää Varsinais-Suomen kilpailukykyä ja hyvinvointia.

Turun ammattikorkeakoulun tutkintosäännön mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa nuorten koulutuksessa koulutusohjelmien opinnot on suunniteltu siten, että kokopäiväopiskelijan on mahdollista suorittaa lukuvuositain vähintään 60 opintopistettä. Ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu 1) perus- ja ammattiopintoja, 2) vapaasti valittavia opintoja, 3) ammattitaitoa edistävää harjoittelua sekä 4) opinnäytetyö. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu 1) syventäviä ammattiopintoja, 2) vapaasti valittavia opintoja sekä 3) opinnäytetyö. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003.)

Tutkinnon suorittamisen normiaika vaihtelee Turun ammattikorkeakoulussa koulutusaloittain 3,5 vuodesta 4,5 vuoteen. Normiajan lisäksi opiskelijalla on lakiin perustuva oikeus yhteen lisävuoteen sekä mahdollisuus ilmoittautua pois-saolevaksi kahden lukuvuoden ajaksi. Ammattikorkeakoulututkinto on siis suoritettava viimeistään yhtä vuotta sen laajuutta pidemmässä ajassa, jollei ammattikorkeakoulu erityisestä syystä myönnä opiskelijalle ohjauksen jälkeen lisäaikaa viivästyneiden opintojen loppuun saattamiseen. Lisääjasta päättää koulutusjohtaja opinto-ohjaajaa ja koulutuspäällikköä kuultuaan, ja lisäaikahakemuksen tulee sisältää realistinen suunnitelma siitä, miten puuttuvat opinnot suoritetaan. (Turun ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 2012.)

Opiskelijan opintojen suunnittelua, toteutumista ja valmistumista tuetaan opintojen ohjauksella, neuvonnalla ja tuutoroinnilla tavoitteena suorittaa 60 opintopistettä vuodessa. Opiskelijalla on oikeus opintojensa ohjaukseen, ja opintojen ohjauksen ja neuvonnan tarkoituksena on tukea opiskelijaa koko opiskelun ajan. Turun ammattikorkeakoulussa toimii ohjaus- ja neuvontaketju, jossa opin-

tosihiteerit jakavat tietoja ja antavat neuvontaa, opettaja- ja vertaistuutorit sekä opinto-ohjaajat ja opintopsykologi puolestaan osallistuvat opintojen ohjaukseen ja opintoihin liittyvien esteiden tai ongelmien ratkomiseen. Tavoitteena on, että opiskelijat suorittavat opintonsa loppuun ja valmistuvat vähintään normiajassa. (Turun ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 2012.) Opiskelija saa tutkintoa suorittaessaan ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa taikka muussa oppilaitoksessa suorittamia opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja muilla samantasoisilla opinnoilla. Opiskelija saa ammattikorkeakoulun päätöksen mukaisesti lukea hyväkseen sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella (AHOT). Opintojen nopeuttamiseksi Turun ammattikorkeakoulussa on myös kesälukukausi, jolloin opiskelija voi suorittaa tutkintoonsa kuuluvia opintoja kokoaikaisesti.

3.2 OPINTOJEN PITKITTÄMINEN TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Turun ammattikorkeakoulussa toteutettiin syksyllä 2012 läpäisykysely, jonka tavoitteena oli saada tietoa erilaisista opintojen ja opetuksen järjestelyihin liittyvistä opintoja hidastavista ja nopeuttavista asioista. Vuonna 2012 Turun ammattikorkeakoulussa opiskeli 7 809 opiskelijaa. Näistä nuorten tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskeli 6 701, aikuisten tutkintoon johtavassa koulutuksessa 719 ja ylempässä ammattikorkeakoulututkinnossa 259 opiskelijaa¹. Vuonna 2012 Turun ammattikorkeakoulussa oli yhteensä 1 089 yliaikaista opiskelijaa, eli 12,5 % kaikista läsnä olevista tutkinto-opiskelijoista (nuorten ja aikuisten tutkintoon johtava koulutus, ylempi ammattikorkeakoulututkinto). Lisäopiskeluvuodella opiskelevia oli yhteensä 720, eli 8,2 % läsnä olevista opiskelijoista. (Turun ammattikorkeakoulun yhteiskuntavastuuraportti 2012, 19.)

Ammattikorkeakoulujen uudessa rahoitusmallissa painottuvat vuodesta 2014 lähtien aikaisempaa enemmän suoritettut ammattikorkeakoulututkinnot ja 55 opintopistettä suorittaneiden osuus. Tarkasteltaessa Turun ammattikorkeakoulusta tutkinnon suorittaneita viiden vuoden sisällä havaitaan, että läpäisyprosentit ovat alentuneet vuodesta 2009 vuoteen 2012. Kun vuonna 2009 Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoista viidessä vuodessa opintonsa oli läpäissyt *samassa ammattikorkeakoulussa*² 58,9 %, oli vastaava luku vuonna 2012 54,5 %. Läpäisyprosentit kaikissa Suomen ammattikorkeakouluissa (*sama ammattikorkeakoulu*) ovat olleet eri vuosina noin 50–55 %. (Taulukko 1.)

1. Laskennallinen kokopäiväinen opiskelijamäärä (FTE, *full time equivalent*) on laskennallinen luku, jossa osa-aikaiset opiskelijat on laskennallisesti muutettu kokoaikaisiksi kertoimella 0,5 ja 1.

2. Läpäisy samassa ammattikorkeakoulussa, missä opiskelija on aloittanut opintonsa.

TAULUKKO 1. *Opintojen läpäisy Turun ammattikorkeakoulussa vuosina 2009–2012. Opetushallitus: tietokanta Vipunen).*

Vuosi	Aloittaneet (5 vuotta aik.)	Samassa AMK:ssa läpäisseet	Missä tahansa AMK:ssa läpäisseet	Läpäisy samassa AMK:ssa %	Läpäisy missä tahansa AMK:ssa %	Läpäisy kaikissa ammatti- korkea- kouluissa (sama AMK)	Läpäisy kaikissa ammatti- korkea- kouluissa (mikä tahansa AMK)
2009	2 079	1 224	1 303	58,9 %	62,7 %	54,2 %	59,9 %
2010	2 185	1 246	1 335	57,0 %	61,1 %	53,3 %	59,3 %
2011	1 954	1 096	1 180	56,1 %	60,4 %	51,8 %	60 %
2012	1865	1017	1094	54,5 %	58,7 %	54,6 %	60 %

Kaikkien Suomen ammatikorkeakoulujen keskimääräinen 55 opintopistettä suorittaneiden määrä on kasvanut vuodesta 2008 vuoteen 2013. Kun vuonna 2008 vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden määrä oli Turun ammattikorkeakoulussa 36,6 %, oli luku parantunut vuoteen 2013 mennessä lähes kymmenen prosenttiyksikköä, eli 45,6 prosenttiin. Turun ammattikorkeakoulun luvut ovat samansuuntaisia muiden ammattikorkeakoulujen kanssa. (Taulukko 2.)

TAULUKKO 2. *Vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden määrä vuosina 2008–2013 nuorten ja aikuisten tutkintoon johtavassa koulutuksessa Turun ammattikorkeakoulussa³ (Opetushallitus: tietokanta Vipunen).*

	Vähintään 55 opintopistettä suorittaneet opiskelijat Turun AMK:ssa	Opiskelijat yhteensä Turun AMK:ssa	Vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden määrä suhteessa kaikkiin opiskelijoihin Turun AMK:ssa	Vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden määrä suhteessa kaikkiin opiskelijoihin (kaikkien AMK:en keskiarvo)
2008	2 172	5 935	36,6 %	37,2 %
2009	2 063	5 948	34,7 %	37,1 %
2010	2 174	6 099	35,6 %	36,5 %
2011	2 474	6 291	39,8 %	38,2 %
2012	2 509	6 287	39,9 %	41,0 %
2013	2 821	6 190	45,6 %	46,2 %

3. Edellisenä lukuvuonna vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden osuus ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoista, pois lukien ensimmäisen vuoden opiskelijat sekä syksyllä poissaoleviksi kirjautuneet opiskelijat.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 OPISKELIJOIDEN LÄPÄISYKYSELY

Tutkimuksen aineistona toimii Turun ammattikorkeakoulussa syksyllä 2012 toteutettu opiskelijoiden läpäisykysely, jonka tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden käsityksiä opintojen ja opetuksen järjestelyihin liittyvistä opintoja hidastavista ja nopeuttavista tekijöistä. Kysely toteutettiin sähköisenä ja se lähetettiin kaikille Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Kiireellisestä aikataulusta johtuen kysely toteutettiin vain suomeksi, mutta aineistosta löytyi muutama vastaus myös englanniksi.

Kyselylomakkeessa oli monivalintakysymyksillä selvitetty opiskelijan taustatietoja (koulutusohjelma, opintojen aloitusvuosi, koulutusmuoto). Tämän lisäksi oli taustatiedoista selvitetty avoimella kysymyksellä opiskelijan suuntautumisvaihtoehtoa. Taustatietojen lisäksi opiskelijoilta selvitettiin heidän aikomuksiaan valmistua kysymyksellä ”Aiotko valmistua?” vastausvaihtoehtoina ”normiajassa”, ”nopeammin kuin aloitusryhmäsi” tai ”hitaammin kuin aloitusryhmäsi”.

Opiskelijoiden kokemuksia opintoja nopeuttavista ja hidastavista opintojen järjestelyistä selvitettiin avoimilla kysymyksillä: ”Kokemuksia sellaisista opintojen ja opetuksen järjestelyistä, jotka mahdollistavat nopean etenemisen?” sekä ”Kokemuksia opintojen ja opetuksen järjestelyistä, jotka hidastavat opintojasi?”. Kuusiasteikollisella Likert-asteikolla selvitettiin muun muassa opiskelijoiden kokemuksia opintojaksojen, valinnaisuuksien ja tenttien määrästä. Tässä tutkimuksessa keskitytään kahden avoimen kysymyksen analysointiin tavoitteena saada selville, mitkä ovat tärkeimmät opintojen etenemiseen vaikuttavat esteet ja ovatko esteet sellaisia, että niihin voi korkeakoulun omilla toimenpiteillä vaikuttaa.

4.2 AINEISTON KÄSITTELY JA SEN POHJALTA MUODOSTETUT TEEMAT

Läpäisykyselyn avoimia vastauksia tarkasteltiin Excel-ohjelman avulla, ja ne teemoitettiin vastauksissa esiintyneiden asioiden mukaan. Teemat muodostettiin aineistolähtöisesti ja laadullinen aineisto muutettiin määrälliseen muotoon vastausten kvantifoinnin avulla. Kvantifoinnin pohjana käytettiin koodaamista, eli eri teemat koodattiin aineistoon eri numeroin. Tämä mahdollisti aineiston siirtämisen esimerkiksi tilasto-ohjelmiin ja jatkoanalyysien tekemisen myöhemmin.

Tässä tutkimuksessa keskityttiin kahden avoimen kysymyksen tarkasteluun: opintoja hidastaviin ja nopeuttaviin opintojen ja opetuksen järjestelyihin. Opintoja hidastavat järjestelyt teemoitettiin hidastavien tekijöiden mukaan. Opintoja nopeuttavia tekijöitä käsittelevässä kysymyksessä teemoittelu poikkesi hieman edellisestä, sillä nopeuttavia tekijöitä käsittelevissä vastauksissa myös kritisoitiin asioita. Kyseiset teemat sisältävätkin seuraavia asioita: 1) asiat, jotka *ovat* opiskelijoiden mielestä *nopeuttaneet* heidän opintojaan, 2) asiat, jotka opiskelijoiden mielestä *nopeuttaisivat* heidän opintojaan ja 3) asiat, joita opiskelijoiden mielestä *tulisi kehittää*.

Laadullisen aineiston muuttaminen määrälliseen muotoon oli perusteltua, sillä aineiston ja avoimien vastausten määrä (N = 3 125) oli hyvin suuri. Eskolan ja Saaranen (2006) mukaan laskeminen laadullisessa tutkimuksessa voi olla hyvinkin paikallaan ainakin yhtenä aineiston analysoinnin välivaiheena. Laskemisella laadulliseen aineistoon pääsee usein helpommin kiinni kuin vain sitä lueskelemalla uudestaan ja uudestaan, ja samalla saa myös tietyn varmuuden siitä, että tutkimuksen tuloksina esitettävät päätelmät eivät perustu vain mutua-tuntumaan. (Eskola & Saaranen 2006, 112.) Koodaamalla aineisto teemoihin saatiin parempi käsitys asioiden ilmenemisestä ja suuri määrä vastauksia parempaan hallintaan.

Tarkkoja ohjeita laadullisen aineiston laskemiseen ei ole olemassa. Kvantifioimista voidaan käyttää analyysin tukena laskemalla esimerkiksi koodien tai erilaisiin teemoihin kuuluvien elementtien lukumääriä, jottei analyysi jää vain tuntumaksi tai olettamuksiksi. Yksinkertaisimmillaan kvalitatiivisen aineiston kvantifointi voi olla aineiston luokittelua joidenkin luokittelukriteerien perusteella. Luokat voidaan konstruoida joko teorialähtöisesti tai aineistolähtöisesti niin pitkään, että saadaan aineistosta rakennettua joitakin luokkia. Tyypillistä on myös näiden kahden yhdistäminen niin, että teoriasta saadaan pohjaksi osviittaa, mutta luokitusrunko täydentyy ja modifioituu luokitteluprosessin aikana. (Eskola & Saaranen 2006, 113–114.) Tässä tutkimuksessa teemat muodostettiin aineistolähtöisesti, mutta teemojen muodostamisessa olivat apuna aikaisemmat selvitykset läpäisykyselyn tuloksista. Kyseisiä teemoja kuitenkin poistettiin ja muokattiin ja myös uusia lisättiin luokitteluprosessin aikana. Avoimet vastaukset luettiin yksitellen, ja niitä tarkasteltiin kokonaisuuksina, eikä keskitytty vain yksittäisten sanojen esiintymiseen. Laskemisessa on tärkeää huomioida asioiden esiintymisen kontekstit. Esimerkiksi synonyymit, kiertoilmaisut ja ironia ovat esimerkkejä niistä asioista, joita ei havaita pelkästään tekstinkäsittelyohjelman Etsi-toiminnon avulla. (Eskola & Saaranen 2006, 113.)

Eskolan ja Saaranen (2006, 114) mukaan tehdyt kvantifoinnit on hyvä tarkastaa useampaan kertaan. Laskelmien on myös hyvä antaa levätä vähän aikaa. Kun niihin palaa myöhemmin uudelleen, mahdolliset virheet ja unohdukset huomaa paremmin. Analyysien tekeminen myös toisen tutkijan toimesta parantaisi analyysien luotettavuutta. Valitettavasti tässä tutkimuksessa kyseinen ei ollut mahdollista, sillä avoimien vastausten määrä oli todella suuri ja nii-

den analysoimiseen kului yhdellä tutkijalla huomattavasti aikaa. Vastaukset pyrittiin kuitenkin analysoimaan mahdollisimman huolella ja samanlaisessa virkeystilassa.

Koodauksessa opintoja hidastavat tekijät pilkottiin yhteensä 16 teemaan ja opintoja nopeuttavat tekijät yhteensä 14 teemaan. Muodostetut teemat olivat selkeitä ja vastaukset saatiin sijoitettua niihin hyvin. Toisaalta osa vastauksista ei sopinut mihinkään teemaan, minkä vuoksi ne sijoitettiin teemaan ”muut vastaukset”. Eskolan ja Saarasen (2006, 117–118) mukaan tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoitteet antavat osviittaa siitä, kuinka pieniin palasiin aineistoa on syytä pilkkoa. Koodirungon ollessa suppea vastaukset on helpompi sijoittaa siihen, mutta laajempi koodausrunko kuvaa tutkittavaa ilmiötä paremmin. He kuitenkin kehottavat pitämään laskemisen suhteellisen yksinkertaisena, sillä harvemmin laadullisesta aineistosta pystyy rakentamaan erityisen tarkkoja taulukoita. (Eskola & Saarinen, 117–118, 125.)

Vastauksia teemoitettaessa tuli päättää, mitkä vastaukset otetaan koodaukseen mukaan. Tässä tutkimuksessa ne vastaukset, jotka perustuivat omakohtaiseen kokemukseen teemoitettiin eteenpäin. Vastaukset, jotka perustuivat muiden opiskelijoiden kokemuksiin, teemoitettiin luokkaan ”Muut vastaukset”. Eskolan ja Saarasen (2006, 118) mukaan ennen koodaamista on myös hyvä miettiä, koodataanko kaikki kohdat, joissa kerrotaan tarkasteltavista asioista, vai koodataanko ne vain kerran, vaikka samassa kertomuksessa olisikin kirjoitettu samasta asiasta useissa kohdissa. Mikäli tässä tutkimuksessa yksi asia esiintyi useaan kertaan samassa vastauksessa, asia merkittiin esiintyvän vain yhden kerran.

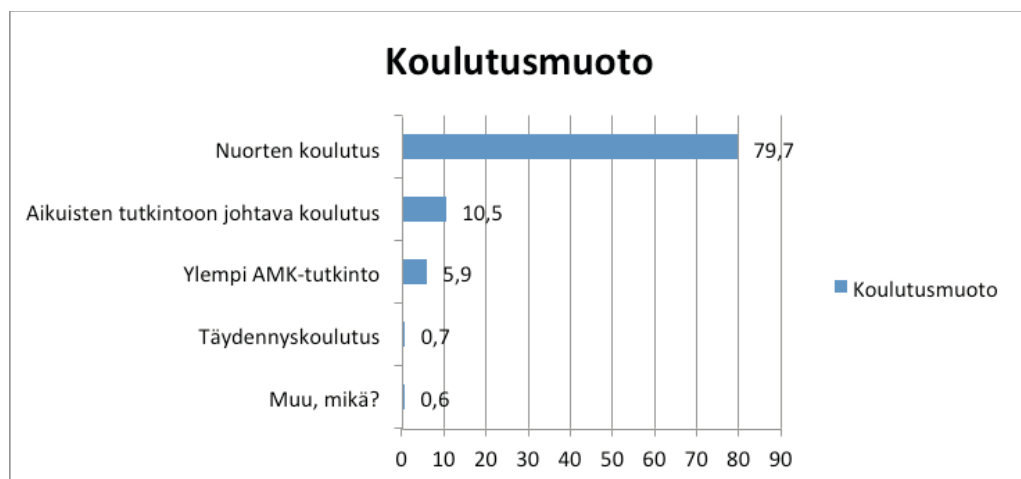
Tulee kuitenkin muistaa, että laskelmatkin ovat luonnollisesti aina tutkijan omia konstruktioita. Joku toinen tutkija saattaa saada samasta aineistosta erilaiset tulokset. Eskola ja Saarinen (2006, 124–125) muistuttavatkin, ettei laskeminen olekaan mikään yksinkertainen, mekaaninen temppu matkalla kohti tarkempaa laadullisen aineiston analyysiä, vaan laskemisen tuloksena syntyvät taulukot ovat täynnä tutkijan valintoja ja konstruktioita samalla tavalla kuin minkä tahansa tutkimuksen tulos. Kun aineisto on laaja, laskeminen auttaa hallitsemaan aineistoa ja antaa tutkijalle varmuutta siitä, että aineistoa ei ole käsitelty pelkästään mutu-tuntuman avulla. Taulukot, joita tässäkin tutkimuksessa on esitetty, ovat myös lukijaystävällinen tapa tiivistää aineistoa sekä oiva keino tutkimuksen vaikuttavuuden ja uskottavuuden luomiseen. (Eskola & Saarinen 2006, 124–125.)

4.3 KYSELYYN VASTANNEET OPIKELIJAT

Opiskelijoiden läpäisykyselyyn vastasi määräaikaan mennessä yhteensä 3 125 Turun ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Kun verrataan vastanneiden määrää opiskelijoiden kokonaismäärään Turun ammattikorkeakoulussa syksyllä 2012⁴, vastausprosentiksi muodostui 40.

Valtaosa vastanneista opiskelijoista (79,7 %, N = 2 538) opiskeli nuorten koulutuksessa. Aikuisten tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskeli 10,5 % (N = 336) ja ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnossa 5,9 % (N = 188). Kyselylomakkeessa oli myös vaihtoehdot ”täydennyskoulutus” sekä ”muu, mikä?”, joihin vastasi 0,7 % (N = 22) ja 0,6 % (N = 18) opiskelijoista. Näissä tuloksissa ovat myös nämä vastaukset mukana tarkastelussa. Opiskelijoista 24 (0,8 %) ei ollut vastannut kysymykseen. (Taulukko 3.)

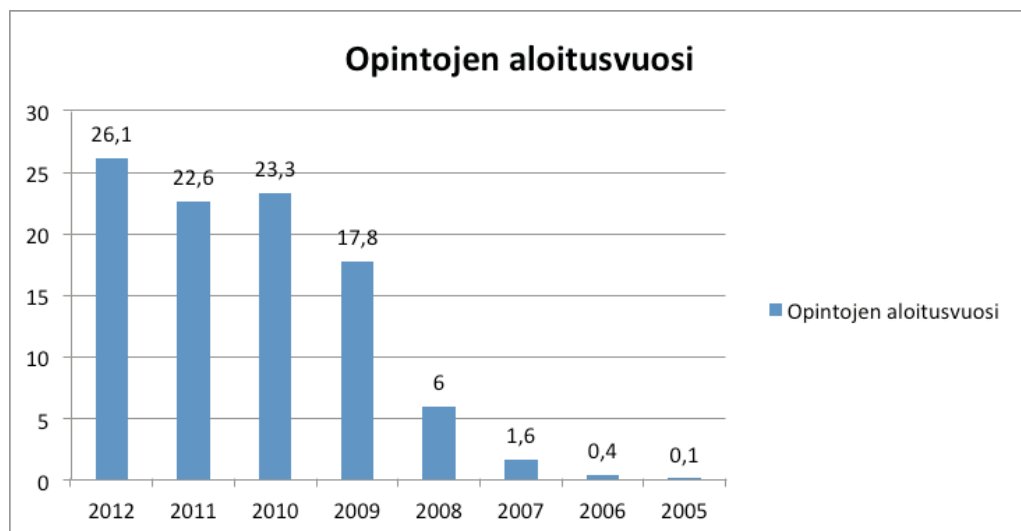
TAULUKKO 3. *Vastanneiden opiskelijoiden koulutusmuoto (%).*

Vastanneista opiskelijoista enemmistö (N = 832) oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita, eli he olivat aloittaneet opiskelunsa joko keväällä tai syksyllä 2012. Myös toisen (N = 721) ja kolmannen vuoden opiskelijat (N = 741) olivat vastanneet ahkerasti kyselyyn. Neljännen vuoden opiskelijat olivat neljänneksi suurin (N = 568) vastaajaryhmä. Jonkin verran vastauksia tuli myös viidennen (N = 190), kuudennen (N = 52), seitsemännen (N = 14) ja kahdeksannen vuoden opiskelijoilta (N = 4). (Taulukko 4.)

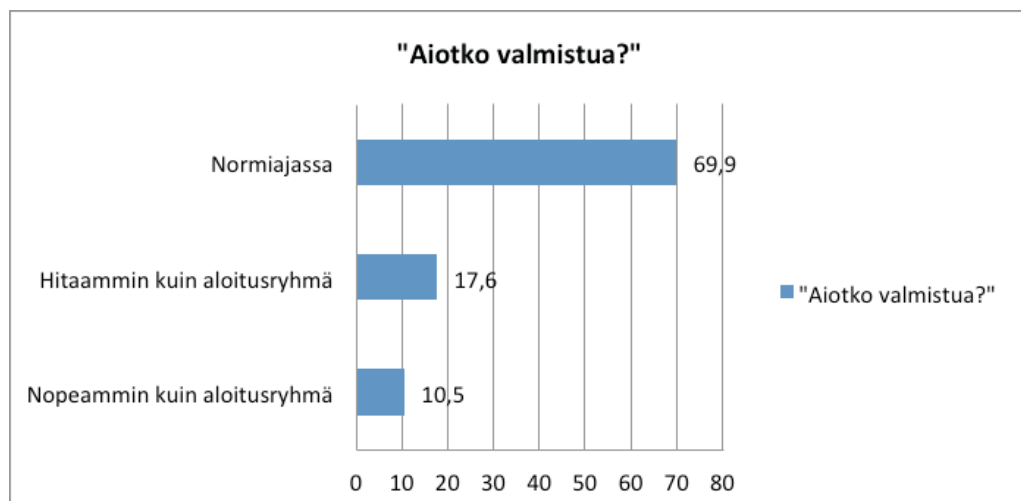
4. Vuonna 2012 Turun ammattikorkeakoulussa opiskeli 7 809 opiskelijaa (FTE-luku).

TAULUKKO 4. *Vastanneiden opiskelijoiden opintojen aloitusvuosi (% kaikista vastaajista).*

Kysyttäessä opiskelijoilta heidän valmistumisaikeitaan 69,9 % (N = 2 225) aikoi valmistua opinnoissaan normiajassa, 10,5 % (N = 334) nopeammin ja 17,6 % (N = 562) hitaammin kuin aloitusryhmänsä (Taulukko 5). Tulos on samansuuntainen Turun ammattikorkeakoulussa vuonna 2013 toteutetun opiskelijoiden hyvinvointikyselyn tulosten kanssa. Opiskelijoiden hyvinvointikyselyn mukaan vuonna 2013 opiskelijoista 73 % vastasi aikovansa valmistua normiajassa, 12 % nopeammin ja 15 % hitaammin kuin aloitusryhmänsä. (Rantanen ym. 2013, 32.)

TAULUKKO 5. *Opiskelijoiden suunnitelmat valmistumisesta (%).*

5 TULOKSET

Opiskelijoilta selvitettiin opintoja hidastavia opetuksen järjestelyjä kysymyksellä ”Kokemuksia opintojen ja opetuksen järjestelyistä, jotka hidastavat opintojasi?” Opiskelijoista 2 330 (75 %) vastasi kysymykseen. Kyseisen kysymyksen vastaukset teemoitettiin yhteensä 16 eri teemaan. Opiskelijoilta selvitettiin heidän ajatuksiaan opintoja nopeuttavista opintojen järjestelyistä kysymyksellä: ”Kokemuksia sellaisista opintojen ja opetuksen järjestelyistä, jotka mahdollistavat nopean etenemisen?” Opiskelijoista 2 318 (74 %) vastasi kysymykseen. Tämän kysymyksen vastaukset teemoitettiin yhteensä 14 eri teemaan.

Aineiston teemoittelun jälkeen (ks. luku 4) teemat lajiteltiin tulosten selkeyttämiseksi viiden eri aihealueen alle. Nämä aihealueet olivat 1) opintojen rakentamiseen ja järjestämiseen liittyvät asiat, 2) joustavuus ja läsnäolopakko, 3) ohjaukseen ja tuensaantiin liittyvät asiat, 4) opetukseen ja opetusmenetelmiin liittyvät asiat sekä 5) muut vastaukset. Opiskelijoiden vastausten sijoittuminen teemoihin molemmissa kysymyksissä on nähtävissä taulukossa 6. Teemat, joihin sijoitettiin eniten opiskelijoiden vastauksia, on tummennettu taulukossa.

TAULUKKO 6. Muodostetut teemat ja opiskelijoiden vastausten jakautuminen teemoihin opintoja hidastavia ja nopeuttavia tekijöitä käsittelevissä kysymyksissä.

Teemat opintoja hidastavista opintojen ja opetuksen järjestelyistä	Opintoja hidastavat (N) (%) ⁵	Opintoja nopeuttavat (N) (%) ⁵
Opintojen rakenteeseen ja järjestämiseen liittyvät asiat		
• Opintojen järjestäminen ja opintojaksotarjonta	714 (23 %)	248 (8 %)
• Lukujärjestysten toimivuus	191 (6 %)	154 (5 %)
• Opintojen ja osaamisen hyväksilukeminen (ns. AHOT)	25 (1 %)	377 (12 %)
• Vapaasti valittavat (VAVA) -opinnot	62 (2 %)	168 (5 %)
• Verkko-opinnot, etäopiskelu, verkkopohjaiset työkalut	63 (2 %)	233 (7 %)
• Vaihto-opiskeluun liittyvät asiat	85 (3 %)	-
• Kesäopintoihin liittyvät asiat	-	131 (4 %)
• Työharjoitteluun liittyvät asiat	38 (1 %)	-
Joustavuus ja läsnäolopakko		
• Läsnäolopakko sekä opintojen ja opettajien joustavuus	242 (8 %)	509 (16 %)
Ohjaukseen ja tuensaantiin liittyvät asiat		
• Opintojen ohjaukseen ja henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS) liittyvät asiat	13 (0,5 %)	150 (5 %)
• Tiedotus opinnoista ja opintojaksoista	163 (5 %)	67 (2 %)
• Opintojen kuormittavuus ja opinnoissa saatava tuki	119 (4 %)	12 (0,5 %)
• Opinnäytetyöhön liittyvät asiat	55 (2 %)	33 (1 %)
Opetukseen ja opetusmenetelmiin liittyvät asiat		
• Opetuksen laatuun ja opettajien ammattitaitoon liittyvät asiat	148 (5 %)	146 (5 %)
• Opintojen sisältö/opetusmenetelmät	136 (4 %)	-
Muut vastaukset		
• Muut vastaukset	223 (7 %)	212 (7 %)
• Henkilökohtaiset syyt	94 (3 %)	98 (3 %)
• Ei kokemuksia / ei vastausta / ei osaa sanoa	1 262 (40 %)	1 194 (38 %)
• Kaikki vastaukset yhteensä	3 633	3 827

5. Sulussa oleva prosenttiluku on vastausten määrä suhteessa kaikkiin kyselyyn vastanneisiin opiskelijoihin (N = 3125).

Yksittäisistä teemoista eniten vastauksia oli kerännyt teema ”ei kokemuksia / ei vastausta / en osaa sanoa”. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että läpäisykyselyyn vastanneista yli neljäsosa (26 %) oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita, jotka olivat kyselyn vastaushetkellä opiskelleet vasta kuukauden tai puolen vuoden verran. Opintoja hidastaviin tekijöihin liittyvistä vastauksista toiseksi eniten vastauksia keräsi teema ”muut vastaukset” (6 %, N = 223), mihin sijoittuivat kaikki vastaukset, joita ei pystytty muihin teemoihin sijoittamaan. Opintoja nopeuttavissa tekijöissä kyseinen teema oli viidenneksi suurin.

Jos kyseisiä teemoja ei huomioida, opintoja hidastavia tekijöitä käsittelevissä vastauksissa korostuivat eniten asiat, jotka liittyivät *opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan* (N = 714), toiseksi eniten *läsnäolopakkoon sekä opintojen ja opettajien joustavuuteen* (N = 242) ja kolmanneksi eniten *lukujärjestysten toimivuuteen* liittyvät asiat (N = 191) (Taulukko 6.)

Opintoja nopeuttavat opintojen ja opetuksen järjestelyt liittyivät puolestaan useimmiten *läsnäolopakkoon sekä opintojen ja opettajien joustavuuteen* (N = 509), opintojen *hyväksilukemiseen* (AHOT) (N = 377) sekä *opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan* (N = 248). (Taulukko 6.)

Tuloksia käsitellään seuraavassa niin, että opintoja hidastavia ja nopeuttavia tekijöitä käsitellään yhdessä aihealueittain. Tulosten tarkastelussa jätetään ulkopuolelle teemat ”ei kokemuksia / ei vastausta / ei osaa sanoa” sekä ”muut vastaukset”. Koska tässä tutkimuksessa oli tarkoituksena selvittää opiskelijoiden käsityksiä opintoja hidastavista ja nopeuttavista opintojen ja opetuksen järjestelyistä, teemoitettiin asiat, jotka eivät liittyneet opintoihin tai koulutukseen, omaan teemaansa ”henkilökohtaiset syyt”. Henkilökohtaiset syyt liittyivät useimmiten työntekoon, omaan elämäntilanteeseen (esim. läheisen kuolema, sairaus, raskaus, armeija) ja omiin opiskelutaitoihin tai -motivaatioon. Koska tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ollut henkilökohtaisten syiden selvittäminen opintojen pitkittyemisessä, jätetään tämän teeman vastaukset tarkastelun ulkopuolelle.

5.1 OPINTOJEN RAKENTEeseen JA JÄRJESTÄMISEEN LIITTYVÄT ASIAT

Opintojen rakenne ja järjestäminen -aihealueen alle sijoitettiin seuraavat teemat: opintojen järjestäminen, lukujärjestykset, opintojen hyväksilukemiseen (ns. AHOT), yleisesti opintojaksoihin liittyvät asiat (vapaasti valittavat opinnot, verkko-opinnot, kesäopinnot) sekä vaihto-opiskeluun ja työharjoitteluun liittyvät asiat. Opiskelijat kokivat opintojen rakenteeseen ja järjestämiseen liittyvät asiat hyvin keskeiseksi opintojen tehokkaan läpäisemisen kannalta. Erityistä kritiikkiä saivat opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan liittyvät asiat sekä lukujärjestyksiin liittyvät asiat. Opintojen hyväksilukeminen koettiin keskeiseksi opintoja nopeuttavaksi asiaksi.

Opintojen järjestäminen ja opintojaksotarjonta

Opiskelijat olivat maininneet opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan liittyvät asiat useimmiten opintoja hidastavaksi tekijäksi. Tämän oli maininnut opintoja pitkittäväksi tekijäksi yhteensä 714 opiskelijaa, eli 23 % kyselyyn vastanneista opiskelijoista. Opiskelijat arvioivat opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan liittyvät asiat myös kolmanneksi useimmiten asiaksi, jolla opintoja oli ollut tai olisi mahdollista nopeuttaa.

Opintojen järjestäminen ja opintojaksotarjonta -teemaan koottiin vastaukset, jotka liittyivät muun muassa koulutuksen järjestämiseen ja sen ongelmiin, koulutuksen tarjontaan sekä opetussuunnitelmiin:

- opintojaksojen heikko saatavuus (opintojakso järjestetään esimerkiksi vain kerran vuodessa, ongelmia esim. sairastuessa)
- opintojaksojen vaikea uusiminen (vaikea suorittaa uusien saapumisryhmien kanssa)
- epätasainen tuntien jakautuminen (opiskeluvuodet, syys- ja kevätlukukausi, viikot, viikonpäivät)
- viikkotuntien vähäisyys (opintoja saisi tiivistettyä)
- tenttien uusiminen vaikeaa
- liian laajat opintokokonaisuudet (kestävät esim. koko vuoden)
- vähäinen opintojaksotarjonta
- opintojaksojen sijoittuminen opintojen loppuvaiheille.

Opintojaksojen heikko saatavuus ja opintojaksojen järjestäminen harvoin aiheutti ongelmia esimerkiksi sairastapauksissa tai vaihto-opiskelusta palatessa. Tuntien jakautuminen epätasaisesti syys- ja kevätlukukaudelle, eri viikoille tai viikonpäiville koettiin ongelmalliseksi.

Liian tiiviit lukukaudet. Esim viime kevät todella löysä ja nyt syksyllä niin tiivis tahti, että vuorokauden tunnit eivät meinaa riittää. Toivoisin parempaa suunnittelua lukujärjestyksiin. (H 1073⁶.)

Osalle opiskelijoista tuntien epätasainen jakautuminen saattoi johtaa uupumiseen työmäärän ollessa joinain päivinä tai viikkoina kohtuuton. Joidenkin mukaan opintoja saisi puolestaan tiivistettyä helposti lyhyempään aikaan:

6. Sitaattien jälkeen suluissa oleva kirjain H tarkoittaa opiskelijoiden vastauksia opintoja hidastavista tekijöistä ja kirjain N opiskelijoiden vastauksia opintoja nopeuttavista tekijöistä. Numero kirjaimen jäljessä merkitsee opiskelijan vastausnumeroa.

Neljä vuotta on ylimitoitettu aika tälle koulutukselle. Jos sen rutistaisi kolmeen tai kolmeen ja puoleen, voisi koulussa käydä tehokkaasti ja valmistua nopeammin. Nyt saattaa olla päiviä, jolloin olemme koulussa kaksi tuntia ja viikkoja, jolloin koulua on vain yhtenä päivänä. Töitä on toki silti paljon, sitä en kiellä. Mutta nykyinen tyyli laittaa ihmiset puuhaamaan kaikkea muuta, kuten käymään töissä (joka ehkä olisi välttämätöntä muutenkin) ja matkustelemaan, sillä koulu ei sido. (H 152.)

Osalle opiskelijoista aika oppituntien tai luentojen ulkopuolella ei tuntunut vastausten mukaan olevan aikaa, jota voisi käyttää itsenäiseen opiskeluun ja esimerkiksi tentteihin lukemiseen. Toisaalta korostettiin, että hiljaisempina päivinä voisi tehdä etätehtäviä. Työmäärän kokeminen vaihtelikin vastauksissa. Joillekin opinnot tuntuivat hyvin raskailta, ja opiskelupäivät kampeuksella saattoivat parhaimmillaan kestää yli 10 tuntia. Opiskelijat tuntuivat kaipaavan parempaa ja tasapainoisempaa lukujärjestystä.

Opintojaksojen sijoittuminen koettiin myös hidastavaksi tekijäksi. Osan mielestä opintojen loppuvaiheessa on liikaa pakollisia opintoja, mitkä vievät aikaa oppinnytöiden tekemiseltä. Opintoja hidastavaksi tekijöiksi koettiin myös tenttien uusimiseen liittyvät järjestelyt. Tenttien uusimisjärjestelyihin toivottiin joustavuutta ja enemmän mahdollisuuksia:

– – vähäiset tenttien uusintamahdollisuudet (miksi niitä on vain 3? kun kyseessä on korkeakoulu, voisi käytäntö olla kuten yliopistoissa: uusintatenttiin milloin vain kun uusinta järjestetään, ilman rajoitettuja tenttikertoja. uusintatenttejä voisi myös järjestää huomattavasti useammin!)” (H 2795.)

Opiskelijat arvioivat opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan liittyvät asiat kolmanneksi yleisimmäksi asiaksi, jolla opintoja oli ollut tai olisi mahdollista nopeuttaa. Opiskelijat kehuivat vastauksissa muun muassa opintojaksojen sijoittumista, lukujärjestystä ja harjoittelupaikkojen järjestämistä. Tämän lisäksi opiskelijat kehuivat netissä järjestettäviä opintojaksoja, projektiopintoja ja kesäopintoja:

Nettikurssit, kesäopinnot, kirjatentit (kirjatenttejä ei tosin kai mahdollista AMK:ssa suorittaa). Se että samat kurssit järjestetään joka vuosi. Eli jos ei pysty suorittamaan kurssia tietynä vuonna, pystyy sen seuraavana vuonna suorittamaan eikä tarvitse odottaa uutta toteutusaikaa liiallisuuksiin. (N 2412.)

Lukujärjestysten toimivuus

Lukujärjestyksiin liittyvät asiat olivat opiskelijoiden mukaan kolmanneksi yleisin asia, joka oli hidastanut heidän opintojaan. 191 opiskelijaa oli maininnut lukujärjestyksiin liittyvät asiat heidän opintojaan hidastaneeksi tekijäksi. Teeman alle sijoittui muun muassa seuraavia asioita:

- lukujärjestysten epätasapaino (tiettyinä päivinä/viikkoina paljon tunteja, kun taas joinain päivinä/viikkoina hyvin vähän)
- lukujärjestysten ilmestyminen myöhään
- lukujärjestysten muuttuminen
- opintojaksojen päällekkäisyys (esimerkiksi vapaasti valittavien opintojen kanssa).

Kritiikkiä sai erityisesti lukujärjestysten epätasapaino, opintojaksojen päällekkäisyys ja tämän myötä hankaluus valita opintojaksoja. Lukujärjestysten myöhäinen ilmestyminen haittasi esimerkiksi opiskelun aikaista työntekoa ja opintojen suunnittelua. Lukujärjestykset saattoivat lisäksi muuttua alati, mikäli opettajat peruivat tunteja:

Lukujärjestyssysteemi. Tuntuu ihan hullulta, että tiedetään lukujärjestykset vain viideksi viikoksi eteenpäin ja silti ne tuntuvat kokoajan muuttuvan. Olisi paljon parempi, jos olisi hieman samantyyppinen lukujärjestyssysteemi, kuin esimerkiksi lukiossa kurssitarjotin. Tämä helpottaisi huomasti valmistumisen aikaistamisen. Minua kiinnostaisi valmistumisen aikaistaminen, mutta se tuntuu olevan mahdotonta, kun tunnit menevät AINA ristiin muiden ryhmien kanssa. (H 1579.)

Lukujärjestysten lisäksi opiskelijat kritisoivat esimerkiksi hyppytunteja ja lukujärjestyksen tiivyyttä. Vastauksissa korostettiin, että olisi hyvä, että muutaman tunnin päiviä tai todella pitkiä päiviä ei tulisi niin usein:

Päivät täyteen, jotta ei ”turhia” kahden tunnin päiviä tulisi. Helpottaa opinnoissa ja muun elämän järjestelyä, kun on mieluummin neljä kahdeksan tunnin päivää ja yksi vapaa kuin viisi kahden, neljän, kuuden tai jopa 12 tunnin päivää. (N 738.)

Joidenkin opiskelijoiden mukaan valmiiden lukujärjestysten myötä opintojen suorittaminen ajallaan on helppoa. Osa myös kehui lukujärjestyksiä ja esimerkiksi sitä, että tunnit järjestetään samaan aikaan joka viikko. Tämän lisäksi korostettiin, että on hyvä asia, että ensimmäiset vuodet on rakennettu opiskelijoille valmiiksi, mutta olisi hyvä, mikäli opiskelujen loppuvaiheessa olisi enemmän joustovaraa ja vaikutusvaltaa omaan opiskeluun ja aikatauluihin.

Opintojen ja osaamisen hyväksilukeminen

Opintojen ja osaamisen hyväksilukeminen (ns. AHOT) mainittiin toiseksi useimmiten asiaksi, joka mahdollistaisi tai oli mahdollistanut nopeamman etenemisen. Tämän mainitsi vastanneista opiskelijoista 377 eli 12 %.

Opintojen hyväksilukeminen koettiin hyväksi keinoksi nopeuttaa opintoja. Tämän lisäksi opintojen ja osaamisen hyväksilukeminen vähensi opiskelijoiden turhautuneisuutta ja lisäsi opiskelijoiden tyytyväisyyttä opintoihin, kun samoja asioita ei tarvinnut suorittaa kahta kertaa. Hyväksilukemisen myötä lukujärjestyksiin tuli ylimääräistä tilaa muille opinnoille, jolloin opintojen nopeuttaminen oli mahdollista:

AHOT-systeemi on erittäin hieno keksintö. Niille joille kokemusta on kertynyt erinäisistä asioista tuo mukavasti lisää opintopisteitä. – – (N 2869.)

Aiemmin hankitun osaamisen todistaminen teki paljon tilaa ensimmäisen vuoden opintoihin, jolloin pystyin käymään toisen ja kolmannen vuoden kursseja (N 1826).

Opintojen ja osaamisen hyväksilukemiseen kohdistui myös kritiikkiä. Opiskelijat olisivat kaivanneet hieman enemmän tietoa opintojen ja osaamisen hyväksilukemisesta, esimerkiksi siitä, mitä opintoja tai osaamista voi lukea hyväksi ja milloin:

Aikaisemman osaamisen todentaminen nopeuttaa, mutta niistä voisi olla hieman paremmin tietoa. Mitä voi lukea hyväksi, miten ja milloin. Varsinkin näin ensimmäisen vuoden aloittaville parempaa infoa. (N 1879.)

Opintojen ja osaamisen hyväksilukeminen koettiin toisinaan myös tulkinnanvaraiseksi ja pitkäksi prosessiksi. Prosessi koettiin toisinaan monimutkaiseksi ja joidenkin mukaan opettajillakaan ei ollut aina selkeää tietoa kyseisistä käytänteistä:

Hyväksiluvuissa oli epäselvyyksiä. Meidän ryhmän kohdalla emme juurikaan niitä saaneet erikoistumisopinnoista huolimatta. Jotkut taas saivat pisteitä lupakorttikoulutuksista ja toiset ei. AHOT-näyttöjärjestelmästä kerrottiin meille vasta viimeisten lähipäivien aikana. Järjestelmää olisi voinut hyödyntää aiemmissa opinnoissa. (H 2519.)

Vapaasti valittavat opinnot

Vastanneista opiskelijoista 168 koki, että vapaasti valittavat (VAVA) -opinnot nopeuttivat tai nopeuttaisivat opintoja. Opintoja nopeutti tai nopeuttaisi esimerkiksi vava-opintoihin osallistumisen mahdollisuus jo ensimmäisenä opiskeluvuotena. Opiskelijat kokivat hyväksi asiaksi sen, että vapaasti valittavia opintoja sai suorittaa omaan tahtiin:

Mielestäni on hyvä, että vapaavalintaisia kursseja voi suorittaa oman mieltensä mukaan jopa kesällä. On hyvä, että vapaavalintaisia kursseja voi valita suoritettavaksi omaan tahtiin. (N 239.)

Opiskelijoista 62 kritisoi vapaasti valittavia (VAVA) -opintoja. Opintoja hidasti se, että vava-opintoja oli vähän ja että niiden tarjonta oli heikkoa. Vava-opintoja saattoi olla lisäksi vaikea ottaa lukujärjestysten päällekkäisyyksien takia ja tietoa vava-opinnoista oli vaikea löytää:

Toisinaan vapaavalintaiset opinnot on järjestetty niin, että niitä on mahdoton ottaa muun koulutyön rinnalle. Samoin olisi mukavaa, jos pystyisi laajemmin valitsemaan myös muista koulutusohjelmista. Tiedän, että se on nykyään teoriassa mahdollista, mutta käytännössä usein melko hankala sovittaa yhteen. (H 84.)

Verkko-opinnot, etäopiskelu ja verkkopohjaiset työkalut

Opiskelijoista 233 mainitsi verkko- ja etäopiskelun hyväksi keinoksi nopeuttaa opintoja. Opiskelijoiden vastaukset liittyivät muun muassa itsenäisen opiskelun ja verkko-opetuksen mahdollisuuksien lisäämiseen. Netissä suoritettavat opintojaksot koettiin positiiviseksi, sillä ne mahdollistivat itsenäisen opiskelun ja opiskelutahdin. Verkossa suoritettavista opintojaksoista oli hyötyä erityisesti silloin, kun oma elämäntilanne edellytti opintojen joustavuutta. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi äitiys tai työnteko opintojen ohella. Etenkin opintojen loppupuolella etäopiskelu oli hyvä vaihtoehto:

Sain suorittaa kursseja mahdollisuuksien mukaan netissä, mikä mahdollisti opintojeni etenemisen normaalissa aikataulussa (tein 2 lasta opintojen aikana). Myös netissä saamat opintomateriaalit auttoivat paljon. (N 1476.)

Mahdollisuus valita lähiopetuksen ja verkko-opetuksen välillä. Mahdollisuus sovitella opinnot sopimaan omaan elämäntilanteeseen, ainakin joissakin tapauksissa ja enemmän opintojen loppupuolella. — (N 199.)

Opiskelijoista 63 koki, että verkko-opinnot ja tai verkkopohjaiset työkalut olivat aiheuttaneet ongelmia opintojen etenemiseen. Opiskelijat kritisoivat esimerkiksi verkossa järjestettävien opintojaksojen opetusaiheita, niiden laatua ja opettajien keskinäistä kommunikaatiota:

Verkkokurssit ovat hyvä idea mutta tämänhetkiset verkkokurssi aiheet ovat turhauttavia eivätkä tunnu olennaisilta oppimisen kannalta. (H 142.)

Osa opiskelijoista kritisoi verkkopohjaisia työkaluja, kuten opintojen suunnitteluun tarkoitettua tietojärjestelmää (SoleOps), opiskelijoiden ja henkilökunnan Intranettiä (Messi) ja opintojen hallinnon tietojärjestelmää (WinhaWille). Opiskelijat kritisoivat myös sitä, että heille on toisinaan epäselvää, mitä ohjelmaa tulisi milloinkin seurata. Tietyt ohjelmat eivät lisäksi aina toimineet ja opettajilla ei ollut yhtenäisiä käytäntöjä järjestelmien käyttämisen suhteen:

Verkkopohjaiset työkalut (optima, ops, winha, yms.) ovat aivan kauheita ja hidastavat työskentelyä. joskus jää jopa aloittamatta kun on niin vaikeaa. Työkalut voisi tuoda 2000 luvulle. (H 136.)

Vaihto-opiskeluun liittyvät asiat

Opiskelijoista 85 mukaan vaihto-opiskeluun liittyvät asiat olivat hidastaneet heidän opintojaan. Pääasiassa nämä vastaukset liittyivät vaihto-opiskelusta paluuseen:

Oli esimerkiksi pakko pidentää opiskeluitani vuodella ollessani vaihdossa sillä se tietty kurssi järjestettiin keväällä, enkä voinut tehdä sitä syksyllä. (H 2545.)

Suurilta osin vaihto-opiskeluun liittyvät ongelmat liittyivätkin opintojaksojen järjestämiseen ja ajankohtiin, kun vaihdosta palatessa täytyi esimerkiksi odottaa opintojakson järjestämistä jopa vuodella. Rästiin jääneitä opintojaksoja oli vaikea suorittaa myöhemmin, sillä niitä oli hankala sovittaa lukujärjestykseen. Osa opiskelijoista totesi myös opintoihin kuuluvan pakollisen vaihdon hidastavan opintoja.

Kesäopinnot

Opiskelijoista 131 arvioi, että kesäopintojen mahdollisuus oli nopeuttanut tai nopeuttaisi omia opintoja. Opiskelijoiden mielestä on hyvä, että kesällä on mahdollisuus suorittaa opintoja sekä tehdä tenttejä. Opiskelijat mainitsivat vapaavalintaiset opinnot opinnoiksi, joita kesällä on mahdollista suorittaa. Opiskelijoiden mielestä myös harjoittelun suorittaminen kesällä mahdollisti nopeamman valmistumisen.

Kesällä on tarjolla hyvä määrä kurseja, joita voi ottaa vapaasti valittaviin opintoihin. Se nopeuttaa kurssien suorittamista. (N 609.)

Opiskelijat kritisoivat kuitenkin sitä, että kesällä ei ole mahdollisuutta suorittaa vapaavalintaisten opintojen lisäksi omaan koulutusohjelmaan kuuluvia opintoja. Opiskelijoiden mukaan kesäopintojen mahdollisuudesta voisi lisäksi tiedottaa aikaisemmin, ja kertoa kyseisestä mahdollisuudesta jo heti opintojen alussa:

Kesäopintojen mahdollisuus on oikein hyvä! Lisätietoja suunnittelun helpottamiseksi voisi ja heti opintojen alkaessa antaa enemmän. (N 2025.)

Työharjoitteluun liittyvät asiat

Opiskelijoista 38 oli kokenut työharjoitteluun liittyvien asioiden hidastaneen heidän opintojaan. Nämä asiat liittyivät työharjoitteluiden määrään koulutuksessa, harjoittelupaikan saamisen vaikeuksiin ja harjoittelun palkattomuuteen. Joidenkin mukaan harjoitteluja on liian paljon koulutuksessa ja vähäisempikin harjoitteluiden määrä riittäisi:

3 pakollista työharjoittelujaksoa. Ymmärrän pakollisten työharjoittelujaksojen tarkoituksen, mutta väitän että kaksi harjoittelujaksoa riittäisi. — Olen myös kuullut monilta kanssaopiskelijoilta eri suuntautumisvaihtoehdoista siitä, mi-

ten heillä on roikkumassa työharjoittelujaksoja. Voi tietysti olla, että nämä jutut ovat pelkkää huhupuhetta, mutta toistuvasti esiin nousevana ilmiönä asiaa kannattaisi mielestäni tutkia tarkemmin. (H 1021.)

Ongelmaksi koettiin myös työharjoittelupaikan saaminen. Harjoittelupaikkoja ei koettu olevan riittävästi ja koululta toivottiin enemmän tukea harjoittelupaikan saamiseen. Osa korosti, että ongelmat liittyvät harjoittelujaksojen ajankohtaan. Harjoitteluiden kanssa saattoi olla muita opintojaksoja samanaikaisesti käynnissä, minkä takia opinnot koettiin hyvin kuormittaviksi. Osa koki ongelmaksi harjoitteluiden suorittamisen kesällä:

Harjoittelut on myös tehtävä kesällä, jolloin myös muita töitä olisi tehtävä. Sen vuoksi ne helposti jäävät suorittamatta. (H 894.)

5.2 JOUSTAVUUTEEN JA LÄSNÄOLOPAKKOON LIITTYVÄT ASIAT

Opiskelijat kokivat opintojen ja opettajien joustavuuden yleisimmäksi asiaksi, joka oli mahdollistanut tai mahdollistaisi opintojen suorittamisen nopeammin. Läsnaolopakko sekä opintojen tai opettajien joustamattomuus oli arvioitu myös toiseksi yleisimmäksi opintoja hidastaneeksi tekijäksi. Opintojen joustavuus oli siis opiskelijoiden mielestä keskeinen asia opintojen läpäisyn kannalta. Seuraavaksi tarkastellaan opiskelijoiden vastauksia läsnaolopakkoon sekä opintojen ja opettajien joustavuuteen liittyen.

Läsnaolopakko sekä opintojen ja opettajien joustavuus

Läsnaolopakkoon liittyvät asiat sekä opintojen ja opettajien joustavuus olivat yleisimpiä asioita, jotka opiskelijoiden mielestä nopeuttaisivat tai olivat nopeuttaneet heidän opintojaan. Opiskelijoista 509 oli maininnut joustavuuden opintoja nopeuttavaksi tekijäksi. Opintojen joustamattomuus tai läsnaolopakko olivat myös toiseksi yleisimpiä opintoja hidastavia tekijöitä. Vastanneista opiskelijoista 242 arvioi kyseisen opintoja hidastavaksi tekijäksi.

Läsnaolopakko sekä opintojen ja opettajien joustavuus -teeman vastaukset liittyivät muun muassa seuraaviin asioihin:

- opintojen joustavuus, esimerkiksi mahdollisuus ottaa muiden vuosikurssien kurseja
- erilaiset ja vaihtoehtoiset opintojaksojen suorittamismahdollisuudet
- opettajien joustavuus
- ilta-opintojen ja etätyöskentelyn mahdollisuus
- tenttikäytäntöjen joustavuus
- joustavuus läsnaolopakon suhteen.

Opiskelijat korostivat, että erilaiset suoritusvaihtoehdot opintojaksoista nopeuttavat opintoja. Opiskelijat kokivat positiivisena asiana opettajien joustavuuden ja sen, että he antavat mahdollisuuksia kurssien erilaisiin suoritustapoihin.

Jotkut opettajat antavat mahdollisuuden tehdä harjoitustyön ja käydä vain tentissä, jos opiskelija osaa aiheen jo ennestään. Tämä nopeuttaa valmistumista ja vähentää opiskelijan turhauttamista huomattavasti. (N 97.)

Esimerkiksi meidän ryhmällemme tarjottiin viime keväänä kursseista monimuotoisia suoritusvaihtoehtoja, jotka pystyi suorittamaan täysin itsenäisesti. Muutama opiskelija suoritti kurssit itsenäisesti ja näin ollen he pystyivät osallistumaan jo seuraavan jakson lähiopetukseen. Kesällä he tekivät jo seuraavan harjoittelun ja nyt he valmistuvat puoli vuotta aiemmin kuin meidän ryhmämme. (N 2209.)

Etäopiskelun mahdollisuus koettiin positiivisena ja joustavuutta lisäävänä asiana. Opintojaksot, joissa oli ollut itsenäistä työskentelyä pakollisten luentojen sijaan, olivat lisänneet joustavuutta ja mahdollistaneet opinnoissa etenemisen omaan tahtiin. Myös tenttien myötä opiskelijoiden oli ollut mahdollista suorittaa opintoja omassa tahdissaan ja osoittaa jo olemassa olevaa osaamistaan. Myös mahdollisuus ottaa aikaisempien vuosikurssien kursseja sekä kurssien ottaminen muista koulutusohjelmista koettiin positiiviseksi:

Voi käydä vanhempien vuosikurssien kursseja jo aiemmin. Voi myös ottaa muista suuntautumisvaihtoehdoista valinnaisia kursseja ja esimerkiksi näiden avulla korvata sellaisia pakollisia kursseja, joita meiltä olisi myöhemmin tulossa. Opettajat ovat myös hyvin joustavia ja pystyvät edesauttamaan siinä, että oppilaat valmistuvat ajoissa/aikaisemmin. (N 2123.)

Opiskelijoiden mukaan läsnäolopakko sekä opintojen tai opettajien joustamattomuus olivat toiseksi yleisimpiä opintoja hidastavia tekijöitä. Myös opintoja nopeuttavissa läsnäolopakkoa käsittelevissä vastauksissa lähes kaikissa vastauksissa kritisoitiin läsnäolopakkoa. Opiskelijat kritisoivat läsnäolopakkoa tunneilla ja läsnäolopakosta aiheutuvia ongelmia. Läsnäolopakko ”ei tuntunut nykypäivältä”, ja etenkin töissä käyvät opiskelijat kokivat läsnäolopakon haitalliseksi. Osa kuitenkin ymmärsi läsnäolopakon merkityksen, mutta toivoi silti siihen hieman joustavuutta. Joillakin läsnäolopakko oli pitkittänyt opintoja jopa vuodella:

85–100 %:n läsnäolopakko luennoilla hidastaa opintoja esim. sairaustapauksissa, itselläni vei valmistumisen vuoden verran eteenpäin (H 2058).

Mahdollisuuksia itsenäiseen (etä) opiskeluun rajoitetaan välillä. Läsnäolopakko ei tunnu nykypäivältä, varsinkin kun opiskelijat ovat pääsääntöisesti aikuisia. Monella on työ, joka pitää myöskin hoitaa. Tällöin joustavat opinto- ja opetusjärjestelyt, jotka mahdollistaisivat opiskelun silloin, kun se on itsellesi mahdollista ja sopivaa, helpottaisivat paljonkin. (H 2213.)

Opiskelijat toivoivatkin joustavampia suoritustapoja opintojaksoihin. Myös opettajien suhteen toivottiin joustavuutta, jotta omiin opintoihinsa pystyisi paremmin vaikuttamaan:

Opiskelijoilla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa opintoihinsa ja opettaja eivät aina tule vastaan, vaan usein tyrmäävät opiskelijan. Opettajilta pitäisi saada enemmän tukea ja ymmärrystä. (H 2249.)

Opintojen jäykkyys ja joustamattomuus. Opiskelija lähtöisen opintosuunnitelman luominen on mahdotonta tällä hetkellä. (H 1858.)

Vastauksissa oli kuitenkin havaittavissa eroja opiskelijoiden välillä. Vaikka tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ollut erilaisten tyyppien löytäminen aineistosta, vastausten mukaan saatiin kuva siitä, että on opiskelijoita, jotka kokivat joustavuuden ja yksilöllisyyden hyväksi asioiksi, mutta myös niitä, jotka hyötyivät ns. valmiista lukujärjestyksestä ja valmiiksi räätälöidyistä vaihtoehdoista. Jälkimmäiset eivät kokeneet joustavuuden lisäämistä niin tarpeellisena kuin edelliset.

5.3 OHJAUKSEEN JA TUENSAANTIIN LIITTYVÄT ASIAT

Ohjaukseen ja tuensaantiin liittyvät asiat -otsikon alle sijoitettiin teemat, jotka liittyvät opintojen ohjaukseen, henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS), opinnoista ja opintojaksoista tiedotukseen, opintojen kuormittavuuteen ja saatuun tukeen sekä opinnäytetyöhän liittyvät asiat. Etenkin opinnoista ja opintojaksoista saatava tiedotus koettiin opintoja hidastavaksi tekijäksi, ja opintojen ohjaukseen ja henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan liittyvät asiat opintoja nopeuttaviksi tekijöiksi.

Opintojen ohjaukseen ja henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS) liittyvät asiat

Opiskelijoista 150 koki, että opintojen ohjaukseen ja henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS) liittyvät asiat ovat nopeuttaneet heidän opintojaan tai mahdollistaisivat nopeamman etenemisen. Opintojen ohjauksella tarkoitetaan tässä yhteydessä saatua tukea sekä opinto-ohjaajalta että opettaja- ja opiskelija-tutoroinnista. Opiskelijat kehuivat hyvää opinto-ohjausta ja opettajatuutorointia ja kokivat, että hyvä ohjauksen avulla oli pystytty vaikuttamaan olennaisesti opintojen nopeuttamiseen:

Aloitin opintoni v 2008 Helsingissä. Olen pitänyt väli vuoden ja siirtynyt syksyllä 2011 opiskelemaan Turun Taideakatemiaan. Valmistun näillä näkymin n. puoli vuotta aiemmin, kuin odotettua. Tämä on mahdollista mielestäni siksi, että teatterilinjalla saa hyvää ohjausta ja tutorointia. HOPSia päivitetään usein. Opintojen suorittamisessa joustetaan ja otetaan huomioon oppilaan tarpeet ja elämäntilanne. (N 1853.)

Opinto-ohjaajan, opettajien ja tuutorien avustus koettiin tärkeiksi tekijöiksi opintojen etenemisen kannalta. HOPS koettiin myös hyvänä välineenä opintojen edistämiseksi, sillä HOPSin avulla opiskelija pystyi asettamaan itselleen tavoitteita opiskelujen suhteen ja seuraamaan omaa etenemistään. Esimerkiksi seuraavan opiskelijan vastauksessa tulee ilmi hyvät kokemukset sekä opintojen ohjauksesta että HOPS-keskusteluista:

Opiskelen samanaikaisesti Turun yliopistossa ja minun on pakko kiittää ammattikorkeakoulua opiskelijoiden erittäin hyvästä huolenpidosta. Hops-keskustelut ja kehityskeskustelut ovat erittäin toimivia ja niistä tulee oppilaalle sellainen olo, ettei ole vain osa suurta harmaata opiskelijamassaa, vaan tärkeä yksilö. (N 781.)

HOPS-keskustelut saivat kuitenkin myös kritiikkiä. Joidenkin opiskelijoiden mukaan HOPSin suunnitteluun ja sen ohjaamiseen tulisi panostaa ehdottomasti enemmän:

– Koulu ei ole juurikaan kannustanut tekemään omaa henkilökohtaista opetussuunnitelmaa, siihen tulisi mielestäni panostaa ja ohjeistaa enemmän (N 2966).

Tiedotus opinnoista ja opintojaksoista

Tiedotus opinnoista ja opintojaksoista oli neljänneksi usein mainittu asia, jonka opiskelijat olivat kokeneet hidastaneen heidän opintojaan. Tämän mainitsi 163 vastaajaa. Opiskelijat kaipaavat enemmän tiedotusta esimerkiksi opintojaksovalinnoista, muiden koulutusohjelmien tarjoamista opinnoista, vapaasti valittavista opinnoista ja opintojen nopeamman etenemisen mahdollisuuksista. Opiskelijat tuntuivat kaipaavan myös enemmän tietoa opintojaksojen sisällöistä ja niiden vaatimuksista. Tiedonkulku ja ohjeistus koettiin toisinaan hitaaksi ja epäselväksi:

Ei tiedotusta mahdollisuuksista edetä opinnoissa nopeammin, mitä kursseja voisi suorittaa, mitä vavoja, koska niitä kannattaisi käydä. Oma lukujärjestys tuntuu liian sitovalta, ei anna mahdollisuuksia aina tarpeeksi. (H 2751.)

Ohjeiden anto monessa eri paikassa eri tavalla, esim. Optimassa kerrotaan yhtä, sähköpostissa toista ja tunnilla asiasta ei puhuta ollenkaan. Koska ohjeita on paljon ja erilaisia, on mahdoton tietää, mitä pitää tehdä. Asian selvittämiseen menee aikaa ja tehtävien teko myöhästyy. Lisäksi motivaatio pienenee. (H 1271.)

Osa opiskelijoista koki, että tietoa on vaikea löytää ja informaatio on epäselvää. Joidenkin opiskelijoiden vastauksissa korostuikin suurempi tuen ja ohjauksen tarve, mihin opintojen tiedotuskin osittain liittyy. Opiskelijat eivät tienneet eri vaihtoehtoja, ja he tuntuivat kaipaavan enemmän ohjeistusta opintoihin.

Opiskelijoista 67 oli kokenut, että tiedotus opinnoista ja opintojaksoista oli nopeuttanut tai nopeuttaisi heidän opintojaan. Opiskelijat kokivat tärkeäksi, että opinnoista ja eri mahdollisuuksista tiedotetaan heti opintojen alussa ja että opintoja saa suunnitella jo alusta alkaen:

On tärkeää heti alusta alkaen antaa paljon tietoa opinnoista, vaihtovuosi mahdollisuuksista jne, jotta opiskelija voi jo heti opintojen alusta alkaen alkaa suunnitella opintojaan. Täten mahdollistetaan se, että opiskelijat valmistuvat toivotussa ajassa. (N 1272.)

Opintojen kuormittavuus ja opinnoissa saatava tuki

Opiskelijoista 119 oli kokenut joko opintojen työmäärän ja kuormittavuuden liian suureksi tai ettei korkeakoulu ole antanut tarpeeksi tukea omaan jaksamiseen. Opintopisteiden ja työmäärän suhde koettiin näissä vastauksissa epätasaiseksi ja liian suuri työmäärä haittasi opintojen etenemistä. Osa opiskelijoista tuntui olevan hyvin uupunut ja koki valmistumisen hyvin hankalaksi suuren työtaakan takia:

Opiskelu on ollut omalta osaltani rankka ja uuvuttava kokemus, vaikka koen olevani oikealla linjalla. Estäviä asioita ovat olleet rahoitusasiat, meidän linjamme kohdalla rahoituksen puute on estänyt kunnollisen opetuksen toteuttamisen, kurssien puutteellisuuden, aiheuttanut epätasapainoa ja eripuraa opiskelijayhteisössä sekä aiheuttanut ammatillista epävarmuutta. — (H 2244.)

*Viime vuonna opiskelin Turun amkissa bio- ja elintarviketekniikkaa, joka ei sopinut minulle yhtään tippaa. Kaikkein rankinta oli väärän aineen lisäksi järkyttävä lukujärjestys. Koko syksyn lähes joka päivä vakiona 8–16 ja parhaimmillaan 8–17 ja 8–18. Jokaviikkoinen vapaapäivä oli tiistaisin eli turhana keskellä viikkoa ja useimmiten siihenkin tungettiin neljän tunnin laborat. Uuvuin täysin, putosin kelkasta ja nyt olen peruuttamattomissa ongelmis-
sa kelan tukien ja riittämättömien opintopisteiden kanssa. Ei näin. (H 1050.)*

Opintoja oli osalla hidastanut se, ettei korkeakoulu ollut antanut tukea omaan jaksamiseen. He kokivat, että apua ja tukea on vaikea saada, ja he kaipasivat enemmän yksilöllisempää tukea ja ohjausta. Erityistä tukea tarvitaan opiskelijoiden mielestä esimerkiksi opintojen alussa ja lopussa sekä erilaisissa elämän vaikeissa tilanteissa.

Opinnäytetyöhön liittyvät asiat

Vastanneista opiskelijoista 55 koki opintoja hidastaviksi tekijöiksi opinnäytetyöhön liittyvät asiat. Ne liittyivät muun muassa opinnäytetyön ohjaukseen, opinnäytetyön ohjaajaan tai opinnäytetyön hankkeistamisen vaikeuksiin. Osa koki, että opinnäytetyön tekemiseen ei valmisteta opiskelijoita tarpeeksi korkeakoulun puolesta:

Opinnäytetyön tekemistä ei valmistella millään tavalla koulun puolelta. Joku opparin tekoon valmentava pieni ”kurssi” olisi paikallaan. (H 2609.)

Opinnäytetyön ohjaukseen toivottiin lisäksi enemmän panostusta. Opiskelijat kritisoivat myös sitä, ettei ohjaajan valintaan saa itse vaikuttaa. Opiskelijat kaipaivat enemmän säännöllisiä tapaamisia ja henkilökohtaista ohjausta koko opinnäytetyön kirjoittamisprosessin ajan. Opiskelijat korostivat, että tilanteissa, jossa opinnäytetyön kirjoittaminen takkuilee, voitaisiin järjestää yhteisiä tapaamisia opinnäytetyöryhmän kanssa. Opiskelijat kaipaivat tietoa eri vaihtoehdoista tehdä opinnäytetyötä ja toivoivat, että myös muita vaihtoehtoja kuin opinnäytetyön hankkeistamista tuotaisiin esille.

Opinnäytetyöhön liittyvät asiat mainittiin myös opintoja nopeuttavaksi asiaksi. Opiskelijoiden mukaan opintojen nopeuttaminen olisi mahdollista esimerkiksi opinnäytetyön aloittamisella mahdollisesti jo heti opintojen alussa. Opiskelijoiden mielestä myös opinnäytetyön ja työn yhdistäminen on hyvä keino nopeuttaa opintoja. Opettajien tuki opinnäytetyön tekemisessä koettiin edelleen hyvin tärkeäksi:

– Opettajien tuki esimerkiksi harjoittelun tai opinnäytetyön tai projektitehtävien suorittamisessa on tärkeää. Opettajat, jotka antavat aktiivisesti vinkkejä opinnäytetyön aiheeseen tms liittyen, mahdollistavat nopeamman opintojen suorittamisen. – (N 1780.)

5.4 OPETUKSEEN JA OPETUSMENETELMIIN LIITTYVÄT ASIAT

Opetukseen ja opetusmenetelmiin liittyvät asiat -otsikon alle sijoitettiin opetuksen laatuun ja opettajien ammattitaitoon sekä opintojen sisältöön ja opetusmenetelmiin liittyvät teemat. Opettajien ammattitaito koettiin tärkeäksi asiaksi. Noin 150 vastaajaa koki opetuksen laatuun tai opettajien ammattitaitoon liittyvät asiat sekä opintoja hidastaneeksi että opintoja nopeuttavaksi tekijäksi. Seuraavaksi tarkastellaan opiskelijoiden käsityksiä opettajien ammattitaidon merkityksestä opintojen etenemisen kannalta sekä opiskelijoiden käsityksiä opintojen sisällön ja opetusmenetelmien kehittämisestä.

Opetuksen laatuun ja opettajien ammattitaitoon liittyvät asiat

Opiskelijoista 148 koki opetuksen laatuun ja opettajien ammattitaitoon liittyvät asiat opintoja hidastaviksi tekijöiksi. 146 opiskelijaa mainitsi puolestaan opetuksen laadun ja opettajien ammattitaitoon liittyvät asiat keinoiksi, joilla opintoja on mahdollista nopeuttaa. Opetuksen laatuun ja opettajien ammattitaitoon liittyvät asiat -teemaan sisältyi muun muassa seuraavia asioita:

- opettajien ammattitaito ja opetuksen laatu
- opettajien käyttämät opetusmenetelmät
- opettajien keskinäinen kommunikaatio
- opettajien kommunikaatio opiskelijoiden kanssa
- opettajien poissaolot ja tuntien peruuntuminen
- opettajien asenne ja motivaatio.

Osalle opiskelijoista opettajien ammattitaito on vaikuttanut opintojen hidastumiseen. Opetuksen tasoa, opettajien työmotivaatiota ja innostuneisuutta kritisoitiin. Opetusmenetelmiä kritisoitiin myös toisinaan vanhanaikaisiksi.

Motivaatio on kärsinyt huomattavasti opetuksen tason takia. Ala kiinnostaa, kurssien asiat ovat järkeviä, mutta toteutus kärsii, kun opettajat tuntuvat epäpäteviltä. (H 1215.)

Joidenkin opettajien työmotivaation täydellinen puuttuminen, esim. opettaja ei itse jaksa vaivautua saapumaan edes omille luennoilleen vaan ilmoittaa Optimaan luettavan alueen ja mahdolliset tehtävät noin viisitoista minuuttia ennen luennon alkua. Tai sitten opettaja ei itse vaivaudu opettamaan kurssin asioita vaan käskää etsimään tietoa Internetistä ja kirjastosta, vedoten siihen että ”olette nyt aikuisia ja teidän tulee itse opiskella asiaa”. – – (H 2683.)

Opiskelijat toivoivat myös parempaa kommunikaatiota muiden opettajien ja opiskelijoiden välille. Kun kommunikaatio opettajien välillä oli heikkoa, myös oppitunnit saattoivat käsitellä päällekkäisiä asioita. Osa oli saanut osakseen myös epätasa-arvoista kohtelua, mikä on hyvin huolestuttavaa. Joidenkin opiskelijoiden mukaan heidän ryhmässään oli jopa osa opiskelijoista lopettanut koulutuksensa saatuaan kohdalleen epäoikeudenmukaista käytöstä opettajien puolesta. Tulee kuitenkin huomioida, että vaikka kyseiset vastaukset ovat todella huolestuttavia, ovat nämä yksittäisiä tapauksia ja kohdistuvat tiettyihin opettajiin. Opiskelijoiden käsitykset opettajien ammattitaidosta vaihtelivat, ja osa opiskelijoista oli kokenut, että opettajien hyvä ammattitaito oli mahdollistanut opintojen etenemisen ajallaan.

146 opiskelijaa mainitsikin opetuksen laadun ja opettajien ammattitaitoon liittyvät asiat keinoiksi, joilla opintoja on mahdollista nopeuttaa. Nämä asiat liittyivät sekä opettajien ammattitaitoon että heidän käyttämiinsä opetusmenetelmiin. Opiskelijoiden mukaan opettajien hyvä ammattitaito, joustavuus ja innovatiivisuus olivat nopeuttaneet tai nopeuttaisivat opintoja.

Ammattitaitoiset, ymmärtäväiset, helposti lähestyttävät opettajat, joilla on halu opettaa (N 12).

Kannustava opettaja, joka ei tee työtänsä pelkästään palkkansa vuoksi vaan halusta opettaa asioita oppilailleen. Sopivasti teoriaa ja käytäntöä yhdistävä opetus. (N 2616.)

Opiskelijoiden mukaan opettajien avuliaisuus ja joustavuus ovat erittäin tärkeitä asioita. Opiskelijat korostivat myös opettajien ”kutsumusta työhön”, opiskelijoiden mukaan hyvä opettaja oli sellainen, joka tekee työtänsä ”halusta opettaa”. Myös opettajien välinen yhteistyö mainittiin tärkeäksi asiaksi. Opiskelijat korostivat, että sopivasti teoriaa ja käytäntöä yhdistävä opetus on hyvä asia. Opetuksen tulisi opiskelijoiden mukaan sisältää asioita, joita tarvitaan heidän opiskelemlallaan alalla:

Fiksut ja yksinkertaiset opetusmateriaalit, joista on helppo opiskella kotona. Paljon esimerkkejä ”elävästä elämästä”, koska liian teoreettinen opettaminen menee yli hilseen ja käytännön esimerkit pystyy sisäistämään paremmin. (N 1610.)

Opintojen sisältö ja opetusmenetelmät

Vastanneista opiskelijoista 136 koki, että opintojen sisältöön tai opetusmenetelmiin liittyvät asiat olivat hidastaneet heidän opintojaan. Tähän teemaan sijoitui hyvin paljon erilaisia opetukseen liittyviä asioita. Nämä pyrittiin erottamaan omaksi teemakseen, jotta nämä vastaukset eivät sekoittuisi opettajien ammattitaitoon liittyvien asioiden kanssa. Osaltaan nämä asiat linkittyvät kuitenkin opettajien ammattitaitoon ainakin siltä osin, kun tehtäviä tai tuntien sisältöä kritisoitiin.

Muun muassa ryhmätöiden tai kirjallisten tehtävien määrää kritisoitiin opiskelijoiden vastauksissa. Joidenkin mukaan ryhmätöitä oli liikaa ja niitä käytettiin liian monella opintojaksolla. Vaikka ryhmätöiden merkitys ymmärrettiin, opiskelijat kokivat ryhmätyöt toisinaan haastaviksi. Ryhmätyöt osoittautuivat haasteellisiksi, mikäli joku ryhmästä ei ollut sitoutunut tehtävien tekoon. Myös aikataulujen sopiminen oli toisinaan vaikeaa. Etenkin ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavat kokivat ryhmätyöt ajoittain vaikeaksi toteuttaa:

Ryhmätyöt! YAMK:n tutkintoa suorittaville ryhmätyöt ovat erittäin hankalia, koska useimmat ovat töissä ja perheellisiä, lisäksi asutaan fyysisesti hyvin erillään. Ryhmätyön tekeminen on todella hankalaa, eikä tulos ole koskaan niin hyvä kuin jos olisi todella mahdollista työskennellä ryhmässä lähekkäin. (H 2907.)

Opiskelijat kritisoivat myös kirjallisia tehtäviä. Joidenkin mielestä oppimispäiväkirjoja oli liikaa ja ”jatkuva raporttien kirjoittaminen” tuntui turhalta. Osa ei tuntunutkaan ymmärtävän kirjallisten tehtävien merkitystä, vaan koki ne turhauttavaksi ja pohti niiden merkitystä tulevaisuuden työn kannalta:

Mielestäni pitää liikaa kirjoitella kaikenlaisia raportteja. Suurin osa niistä on aivan turhia, eikä niistä opi mitään, eikä niistä ole apua ainakaan minun tulevaisuuden työni suhteen. Ne hidastavat opintojani. (H 3075.)

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden käsityksiä *opintojen ja opetuksen järjestelyihin* liittyvistä opintoja hidastavista ja nopeuttavista tekijöistä. Tutkimuksen tavoitteena oli saada konkreettisia kehitysehdotuksia opintojen läpäisyn parantamiseksi Turun ammattikorkeakoulussa. Opiskelijoiden läpäisykysely toteutettiin syyskuussa 2012 sähköisenä kyselynä ja kohdistettiin kaikille Turun ammattikorkeakoulussa opiskeleville läsnä oleville opiskelijoille. Kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä yhteensä 3 125 Turun ammattikorkeakoulun opiskelijaa ja vastausprosentti kyselyyn oli 40.

Tutkimuksen tulosten mukaan suurimmat ongelmat opintojen pitkittymisessä liittyivät opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan, läsnäolopakeroon ja opintojen tai opettajien joustamattomuuteen sekä lukujärjestysten toimimattomuuteen ja epätasapainoon. Opintojaksojen järjestäminen harvoin, opintojaksojen vaikea uusiminen ja epätasainen tuntien jakautuminen eri viikonpäiville, viikoille tai lukukausille koettiin keskeiseksi opintoja hidastavaksi tekijäksi. Opintojen joustamattomuus koettiin ongelmalliseksi ja opiskelijat kokivat, etteivät he voi itse aktiivisesti vaikuttaa opintoihinsa ja opintojen etenemiseen.

Opintoja olikin nopeuttanut tai nopeuttaisi opiskelijoiden mukaan opintojen ja opettajien joustavuus, opintojen hyväksilukemisen (ns. AHOT) kehittäminen sekä opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan liittyvät asiat. Verkko- ja etäopintojen mahdollisuus arvioitiin myös keskeiseksi opintoja nopeuttavaksi tekijäksi. Osa opiskelijoista kaipasi enemmän tiedotusta esimerkiksi opintojaksovalinnoista, muiden koulutusohjelmien tarjoamista opinnoista, vapaasti valittavista opinnoista ja opintojen nopeamman etenemisen mahdollisuuksista. Keskeisimmät tulokset ovat nähtävissä taulukossa 7.

TAULUKKO 7. Keskeiset tulokset opiskelijoiden käsityksistä opintoja hidastavista ja nopeuttavista opetuksen järjestelyistä.

Opintoja hidastavat tekijät	Opintoja nopeuttavat tekijät
<ul style="list-style-type: none"> • Opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan liittyvät asiat (N = 714) • Läsnaolopakkoon sekä opintojen ja opettajien joustavuuteen liittyvät asiat (N = 242) • Lukujärjestysten toimivuus, epätasapaino ja päällekkäisyys (N = 191) • Tiedotus opinnoista ja opintojaksoista (N = 163) 	<ul style="list-style-type: none"> • Opintojen ja opettajien joustavuus (N = 509) • Opintojen ja osaamisen hyväksilukeminen (AHOT) (N = 377) • Opintojen järjestämiseen ja opintojaksotarjontaan liittyvät asiat (N = 248) • Verkko- ja etäopintojen mahdollisuus (N = 233)

Keskeiset kehityskohteet liittyvätkin tämän tutkimuksen mukaan opintojen joustavuuden lisäämiseen ja opiskelijoiden yksilöllisten elämäntilanteiden huomioimiseen. Myös vuonna 2012 Turun ammattikorkeakoulussa toteutetun opiskelijabarometrin mukaan opiskelijoista lähes neljäsosa oli sitä mieltä, että opetusjärjestelyt (esim. opintojaksojen aikataulutus, opetusmateriaalin saatavuus, vaihtoehtoiset suoritustavat jne.) eivät ole tarkoituksenmukaisia tai joustavia (Angerpuro 2013). Opiskelijoiden yksilöllisten elämäntilanteiden huomioiminen olisi mahdollista antamalla opiskelijoille vaihtoehtoisia suoritustapoja opintoihin ja esimerkiksi keventämällä läsnaolopakkoa. Myös opintojen ja osaamisen hyväksilukemista tulisi kehittää, ja hyväksilukemiseen tulisi luoda selvät ja yhteiset käytännöt niin opiskelijoille kuin opettajillekin. Joustavien suoritustapojen ja mahdollisesti etä- tai verkko-opintojen mahdollisuuden lisäämisellä pystyttäisiin ottamaan paremmin huomioon opiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet ja parantamaan heidän sitoutumistaan koulutukseen.

Tämän tutkimuksen mukaan lukujärjestysten ilmestyminen myöhään ja jatkuva muuttuminen aiheutti osalle ongelmia opintojen suunnitteluun. Korkeakoulun tulisikin huomioida, että opintojaksoja järjestetään riittävän usein ja että lukujärjestykset toimitetaan opiskelijoille ajallaan ja että ne eivät muutu, tai että luentoja ei peruttaisi tai siirrettäisi liian myöhään. Lukujärjestyksiä voisi myös kehittää tasapainoisemmiksi niin, että opiskelijoiden olisi helpompaa valita muita opintoja oman lukujärjestyksensä ohelle. Tulee myös huomioida, että opintojen aikainen työssäkäynti onkin yhä useamman opiskelijan arkea tänä päivänä, ja suuri osa opiskelijoista sovittaa työnsä opiskeluun tai toisinpäin. Vaikka toiveena olisi, että opiskelijat opiskelevat päätoimisesti, tosiasia kuitenkin on, että osalle opiskelu muodostuu sivutoimiseksi. Korkeakoulutettujen työmarkkinoilla työkokemuksen merkitys on lisäksi kiistaton, ja oman alan työkokemuksen myötä opiskelija voi saada myös lisämotivaatiota opintoihinsa. (ks. Kurri 2006.)

Tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia muiden tutkimusten tulosten kanssa. Esimerkiksi Jukka Lerkkasen väitöskirjatutkimuksen mukaan ammattikorkeakouluopinnoissa ei otettu riittävästi huomioon henkilökohtaista opinto-suunnitelmaa, yksilöllisten polkujen mahdollisuutta, aikaisempaa koulutus- ja työkokemusta, poikkeavaa opiskelutahtia tai sairastumista. Hänen mukaansa joustavuuden tarve on kuitenkin jatkuvasti lisääntynyt korkeakoulutuksessa, kun opiskelijat ovat opintojensa aikana yhä enemmän töissä, heillä on projekteja, ulkomailla tapahtuva harjoittelu yleistyy, opiskelu limittyy työssäolojaksojen kanssa ja opiskelijat saattavat keskeyttää opintojaan tilapäisesti muiden hankkeiden vuoksi. (Lerkkanen 2002, 164.) Riitta Kaliman (2011) väitöstutkimuksen mukaan opintoja ja tutkintojärjestelmiä tulisikin kehittää joustavammaksi siten, että opiskelu ansiotyön ohessa olisi käytännössä mahdollista. Opiskelijoiden tekemä ansiotyö voitaisiin myös hyväksyä tutkintosuorituksena tai sen osana silloin, kun se tuo mukanaan opetussuunnitelmassa vaadittavaa osaamista (AHOT).

Opiskelijoiden ohjaustarpeet ja itseohjautuvuus näyttivät myös vaihtelevan. Kun osa opiskelijoista tuntui kaipaavan enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa omiin opintoihinsa, osa opiskelijoista puolestaan hyötyi valmiiksi räätälöidyistä vaihtoehtoista. Tämä saattaa kertoa ammattikorkeakouluopiskelijoiden erilaisista taustoista ja lähtökohdista opiskeluun. Ammattikorkeakouluissa on puhuttu paljon itseohjautuvuudesta (ks. esim. Kolehmainen & Kallinen 2004, 24), mutta opiskelijoilla on erilaiset edellytykset itseohjautuvuuteen. Opiskelijat toivat vastauksissaan myös esille opetuksen laatuun liittyvät asiat opintoja pitkittäneenä asiana. Opiskelijoiden mukaan opettajien keskinäiseen sekä opiskelijoiden väliseen yhteistyöhön tulisi panostaa entistä enemmän. Opiskelijat korostivat opetuksen laatua ja opettajien ammattitaitoa asiana, jolla on mahdollista tukea opintojen sujuvaa etenemistä.

Tuloksia analysoidessa tulee huomioida, että osa tuloksista on todennäköisesti tiettyihin koulutusohjelmiin tai -aloihin sidottuja ja että avoimien vastausten prosentuaalinen osuus kaikista kyselyyn vastanneista on joissain teemoissa hyvin alhainen. Kaikkia Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoita koskevia yleistyksiä ei siis voida tämän tutkimuksen pohjalta tehdä. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa korkeakoulun toimintaan liittyvistä opintoja hidastavista ja nopeuttavista käytänteistä. Tuleekin muistaa, että kaikkiin opintojen pitkittymiseen vaikuttaviin tekijöihin ei voida korkeakoulun puolesta vaikuttaa. Lisäksi Turun ammattikorkeakoulun Opiskelijabarometrin mukaan opiskelijoiden kokonaistyytyväisyys opintoihin on yleisesti hyvällä tasolla. Kokonaistyytyväisyyden keskiarvo oli vuonna 2012 3,7 (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön – 5 = erittäin tyytyväinen), ja se oli noussut selkeästi kahdesta edellisestä vuodesta, jolloin keskiarvo oli ollut 3,4. (Angerpuro 2013.)

Tulokset antavat kuitenkin arvokasta tietoa opintojen läpäisyyn liittyvistä ongelmista ja useaan kertaan esiintyvät asiat saattavat kertoa siitä, että tämä seikka on ongelmallinen ainakin joidenkin opiskelijoiden tai tiettyjen opiskelijaryhmien

kohdalla. Huomioimalla opiskelijoiden näkemykset ja toiveet keskeisistä kehittämiskohteista voidaan parantaa opiskelijoiden opiskelumotivaatiota ja sitoutumista koulutukseen ja näin tehostaa opintojen läpäisyä. Kyseinen tutkimus toi opiskelijoiden omaa ääntä kuuluviin ja esille heidän käsityksiään opintojen ja opetuksen järjestelyihin liittyvistä hidastavista ja nopeuttavista tekijöistä. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää pohdittaessa opintojen läpäisyn tehostamista Suomen ammattikorkeakouluissa.

LÄHTEET

- Angerpuro K. 2013. Turun ammattikorkeakoulun opiskelijabarometri 2012. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Eskola, J. & Saarinen, A. 2006. Laskemisen vaikeudesta – Kannattaako kvalitatiivista aineistoa kvantifioida? Teoksessa Julkunen, M.-L. (toim.) Tutkimuksia yhtenäistyivistä ja erilaistuvista oppimisen ja koulutuksen poluista. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia N:o 98. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Honkonen, R. 2002. Ammattikorkeakouluopintojen keskeyttäminen ja sen vähentäminen. KeVät-projektin arviointi. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Huhtanen, K. 2012. Opintojen läpäisyn tehostaminen ammattikorkeakoulutuksessa. Teoksessa Korhonen, V. & Mäkinen, M. (toim.) Opiskelijat korkeakoulutuksen näyttämöillä. Campus Conexun -projektin julkaisuja A:1. Kasvatustieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto. Tampereen Yliopistopaino.
- Hyvönen, R. 2002. Tekniikan ammattikorkeakouluopintojen keskeytyminen. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 4. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Kalima, R. 2011. Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa. Tutkimus Helsingin ammattikorkeakoulun opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen syistä vuosina 2002–2007 ja niihin vaikuttamisen keinoista. Akateeminen väitöskirja. Kasvatustieteiden tiedekunta. Ammatikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Kanerva, K. & Repo-Kaarento, S. 2005. Opiskelija ei tee valintojaan vain itseään varten. Helsingin Sanomat 13.6.2005.
- Kivinen, O. & Nurmi, J. 2011. Opiskelun nopeus ja työmarkkinarelevanssi – Korkeakoulupolitiikan dilemma? Yhteiskuntapolitiikka 76 (2011): 5.
- Komonen, K. 2001. Koulutusyhteiskunnan marginaalissa? Ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden nuorten yhteiskunnallinen osallisuus. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja N:o 47. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Kolehmainen, S. 2002. Mihin opintojen edistämisellä pyritään? Teoksessa Kokko, P. & Kolehmainen, S. 2002. Yhdessä ammattikorkeakouluopintoja edistäen! Opintojen edistäminen ja tukeminen -projektin loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kolehmainen, S. 2004. Opintojen ohjaus on opintojen edistämistä. Teoksessa Kolehmainen, S. & Kallinen, R. (toim.) Laatu ammattikorkeakouluopintojen ohjaukseen. Oped-Laatu-projektin loppuraportti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kouvo, A.; Lairio, M. & Puukari, S. 2009. Yliopisto-opiskelu osana opiskelijan elämän ja identiteetin rakentumisesta. Kasvatus 40 (5), 443–453.

Kurri, E. 2006. Opintojen pitkittymisen dilemma – Tutkimus opintojen sujumattomuustekijöistä yliopistoissa ja niihin vaikuttamisen keinoista. Helsinki: Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus 7/2006.

Kronick, R. & Hargis, C. 1998. Dropouts. Who Dropouts and Why – and the recommended Action. Knoxville, Tennessee: The University of Tennessee.

Leikkanen, J. 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat. Koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista häiritsevät ajatukset sekä niiden yhteys ammattikorkeakouluopintojen etenemiseen ja opiskelijoiden ohjaustarpeeseen. Väitöskirja. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 14. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Liimatainen, J.; Kaisto J.; Karhu, K.; Martikkala, S.; Andersen, M.; Aikkola, R.; Anttila, K.; Keskinarkaus, P. & Saari, P. 2010. Viivästynyt? Minäkö? Opiskelijoiden näkemyksiä opintojen viivästymisestä, työelämästä sekä opiskelusta korkea-asteella. Oulu: Oulun yliopisto, Ohjaus- ja työelämäpalvelut.

Liimatainen, J.; Kanstrén, K.; Kaisto, J.; Karhu, K.; Martikkala, S.; Andersen, M.; Aikkola, R.; Anttila, K.; Keskinarkaus, P. & Saari, P. 2011. Opintopolulle yksilöllisyyttä, opiskelijälähtöisyyttä ja empatiaa. Korkeakouluopiskelijoiden näkemyksiä opiskelusta, opintojen viivästymisestä, työelämästä ja ohjauksesta. Valtti – Valmis tutkinto työelämävaltina -projekti 2011. Oulu: Oulun yliopisto, Ohjaus- ja työelämäpalvelut.

Merenluoto, S. 2009. Menestyksekkäät yliopistopelin pelaajat? Tutkimus nopeasti ja nuorena ja valmistumisesta. Turun yliopiston julkaisuja. Turku: Turun yliopisto.

Merenluoto, S. 2011. Opintoaikojen pituus korkeakoulupoliittisena ongelmana. Tiedepolitiikka 1/2011, 7–16.

Mäkinen, M.; Korhonen, V.; Annala, J.; Kalli, P.; Svärd, P. & Värri, V.-M. (toim.) 2011. Korkeajännityksiä. Kohti osallisuutta luovaa korkeakoulutusta. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Mäkinen, M. & Annala, J. 2011. Opintoihin kiinnittyminen yliopistossa. Teoksessa Mäkinen, M.; Korhonen, V.; Annala, J.; Kalli, P.; Svärd, P. & Värri, V.-M. (toim.) Korkeajännityksiä. Kohti osallisuutta luovaa korkeakoulutusta. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Opetushallitus: tietokanta Vipunen. Vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden osuus. http://vipunen.csc.fi/fi-fi/ammattikorkeakoulutus/indikaattorit/_layouts/XIViewer.aspx?id=http://vipunen.csc.fi/fi-fi/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulutusraportit/AMK_55op_sopimusindikaattori.xlsx. Viitattu 17.4.2014.

Opetushallitus: tietokanta Vipunen. Viiden vuoden läpäisy. http://vipunen.csc.fi/fi-fi/ammattikorkeakoulutus/indikaattorit/_layouts/XIViewer.aspx?id=http://vipunen.csc.fi/fi-fi/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulutusraportit/Lapaisy%205%20vuotta.xlsx. Viitattu 17.4.2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016. Kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1.

Opetusministeriö 2003. Korkeakoulujen opintoaikojen lyhentämisen toimenpideohjelma. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:27.

Rantanen, S.; Niemi, J. & Elenius, E. 2013. Opiskelijoiden hyvinvointi Turun ammattikorkeakoulussa. Hyvinvointikyselyn 2013 tulokset. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 74. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Rautopuro, J. & Korhonen, V. 2011. Yliopisto-opintojen keskeyttämisriski ja opintoihin kiinnittymisen ongelmat. Teoksessa Mäkinen, M.; Korhonen, V.; Annala, J.; Kalli, P.; Svärd, P. & Värri, V.-M. (toim.) Korkeajännityksiä. Kohti osallisuutta luovaa korkeakoulutusta. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Rautopuro, J. & Väisänen, P. 2002. Yliopisto-opintoihin sitoutumisen ja tavoiteorientaation merkityksestä. *Kasvatus* 33 (1), 6–20.

Saari, J. & Kettunen, H. 2013. Opiskelijabarometri 2012. Katsaus korkeakouluopiskelijoiden opintoihin, arkeen ja hyvinvointiin. *Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus* 39/2013.

Saarenmaa, K.; Saari, K. & Virtanen, V. 2010. Opiskelijatutkimus 2010. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja opiskelu. *Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja* 2010:18.

Siekinen, T. & Rautopuro, J. 2012. Kuilun partaalla? Koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevat opiskelijat. Teoksessa Korhonen, V. & Mäkinen, M. (toim.) *Opiskelijat korkeakoulutuksen näyttämöillä*. Campus Conexun -projektin julkaisuja A:1, 15–38.

Turun ammattikorkeakoulu 2012. Turun ammattikorkeakoulun tutkintosääntö 2012. Viitattu 29.11.2013 <http://www05.turku.fi/ah/amk/2012/1018012x/2805605.htm>.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003.

Vanttaja, M. 2012. Opiskelijoiden työssäkäynti ja opintojen pitkittymisen ongelma. *Kasvatus* 3/2012, 291–297.

Vesikansa, S.; Lempinen, P. & Suomela, S. 1988. Tehokkaaseen opiskeluun – norminopeutta vai mielekästä oppimista. *Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus* 4/1998.

Vuorinen, P. 2001. Missä vika, kun amk-opinnot keskeytyvät? Teoksessa Kokko, P. & Kolehmainen, S. (toim.) *Mutkatonta opiskelua? Puheenvuoroja ammattikorkeakouluopintojen edistämisestä*. Oped-projekti. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Ursin, J.; Rautopuro, J. & Välimaa, J. 2011. Opiskelijoiden syrjäytymisriski korkeakoulupoliittisessa keskustelussa. Teoksessa Mäkinen, M.; Korhonen, V.; Annala, J.; Kalli, P.; Svärd, P. & Värri, V.-M. (toim.) *Korkeajännityksiä. Kohti osallisuutta luovaa korkeakoulutusta*. Tampere: Tampereen yliopistopaino.